T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

VELİLERİN SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN ÖNEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ, SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÖĞRETMEN AKADEMİK KATILIMINA İLİŞKİN ALGILARI VE SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE AKADEMİK KATILIMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

SEFA SANEM POLAT ZAFER

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞAHİN DÜNDAR

EDİRNE, 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sefa Sanem POLAT ZAFER tarafından hazırlanan **Velilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri, Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmen Akademik Katılımına İlişkin Algıları ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10.maddeleri uyarınca **11 Haziran 2019 Salı** günü saat **14.30**'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *...Kabul Edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	**KANAAT**	**İMZA**
Dr. Öğr. Üyesi Şahin DÜNDAR (Danışman)	Kabul Edilmesine	
Prof. Dr. Osman Tolga ARICAK	Kabul edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Oya ONAT KOCABIYIK	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10267619
Yazar Adı / Soyadı	SEFA SANEM POLAT ZAFER
T.C.Kimlik No	18448884960
Telefon	5432156776
E-Posta	sefasanem@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Velilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri, Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmen Akademik Katılımına İlişkin Algıları ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Tezin Tercümesi	Examining the relations between parents' views on the importance of the social studies lesson, their perceptions of teachers' academic involvement in the social studies lesson, and parents' own academic involvement in the social studies lesson
Konu	Eğitim ve Öğretim = Education and Training
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Temel Eğitim Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2019
Sayfa	116
Tez Danışmanları	DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞAHİN DÜNDAR
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	

10.07.2019

İmza:.....

Tezin adı: Velilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri, Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmen Akademik Katılımına İlişkin Algıları ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Yazan: Sefa Sanem POLAT ZAFER

ÖZET

Bu araştırmanın iki amacı bulunmaktadır: 1. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinin yaşlarına, eğitim düzeylerine, algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine, toplam aylık aile gelir düzeylerine ve çocuk sayılarına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek. 2. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişkiyi belirlemek.

Araştırma verileri 2017-2018 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Edirne il merkezinde, sosyoekonomik durumlarına göre seçilmiş dokuz ilkokuldaki dördüncü sınıf öğrencilerin velilerinden (430 anne; 394 baba) toplanmıştır.

Çalışmada anne ve babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde anneler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ve babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde eğitim düzeylerine göre bazı anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Hem annelerin hem de babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ve annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen diğer bulguya göre annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde; hem annelerin hem de babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Hem annelerin hem babaların sosyal bilgiler dersinden algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin pozitif yönde ve anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur.

Araştırmada ayrıca hem annelerin hem babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini pozitif yönde ve anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımın etkisi hem annelerde hem babalarda sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinden daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler Dersi, Anne-Baba Akademik Katılımı, Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı

Title of the Thesis: Examining the relations between parents' views on the importance of the social studies lesson, their perceptions of teachers' academic involvement in the social studies lesson, and parents' own academic involvement in the social studies lesson

Author: Sefa Sanem POLAT ZAFER

ABSTRACT

This research had two aims: 1. To investigate whether parents' views on the importance of the social studies lesson, their perceptions of the teachers' academic involvement in the social studies lesson, and their own academic involvement in the social studies lesson differ according to their age, educational level, perceived socioeconomic status, total monthly family income, and number of children. 2. To examine the relations between parents' views on the importance of the social studies lesson, their perceptions of the teachers' academic involvement in the social studies lesson, and their own academic involvement in the social studies lesson.

The data was gathered from the parents (430 mothers; 394 fathers) of fourth grade students in nine primary schools chosen according to their socioeconomic level within the city of Edirne in the second semester of the 2017-2018 academic year.

The research showed a significant difference in academic involvement in the social studies lesson in favor of the mothers.

Some significant differences were found in the mothers' views on the importance of the social studies lesson according to their own level of education; and also significant differences concerning fathers' perceptions of the teachers' academic involvement in the social studies lesson and their own academic involvement in the social studies lesson according to their own level of education.

Significant differences were found in both the mothers and fathers' views on the importance of the social studies lesson, and also in the mothers' academic

involvement in the social studies lesson, according to their monthly family income level.

It was also found that there were significant differences in the mothers' views on the importance of the social studies lesson; and in both mothers and fathers' perceptions of the teachers' academic involvement in the social studies lesson and their own academic involvement in the social studies lesson in terms of the number of their children.

It was revealed that both mothers and fathers' perceptions of the teachers' academic involvement in the social studies lesson positively and significantly predicted their views on the importance of the social studies lesson.

Moreover, results showed that both mothers and fathers' views on the importance of the social studies lesson and their perceptions of teachers' academic involvement in the social studies lesson positively and significantly predicted their own academic involvement in this lesson. However, the influence of the perceived teachers' academic involvement in the social studies lesson was higher both in mothers and fathers than their views on the importance of this lesson.

Key Words: Social Studies Lesson, Parental Academic Involvement, Perceived Teacher Academic Involvement

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince değerli bilgilerini benimle paylaşan, sabırla beni destekleyen, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum çok değerli hocam, danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şahin DÜNDAR'a en içten teşekkür ve şükranlarımı sunarım.

Ayrıca desteklerini her zaman hissettiğim canım annem Emel POLAT, babam Serkan POLAT ve ağabeyim Kaan POLAT'a da teşekkür ederim.

Sefa Sanem POLAT ZAFER

Edirne, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **iii**
TEŞEKKÜR ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **viii**

I. BÖLÜM **1**
GİRİŞ **1**
1.1. PROBLEM 1
1.2. AMAÇ 4
1.3. ÖNEM 5
1.4. SAYILTILAR 6
1.5. SINIRLILIKLAR 6
1.6. KISALTMALAR 6

II. BÖLÜM **7**
LİTERATÜR TARAMASI **7**
2.1. SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN TANIMI 7
2.2. İlkokullarda Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminin Tarihçesi 9
2.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi 18
2.4. Eğitimde Aile ve Öğretmen Katılımı 19
2.4.1. Eğitimde Aile Katılımı 19
2.4.2. Eğitimde Öğretmen Katılımı 21
2.4.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Aile ve Öğretmen Katılımı 23
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 24
2.5.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar 24
2.5.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar 36

III. BÖLÜM 40
YÖNTEM 40
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ 40
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM 40
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI 43
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI 52
3.5. VERİLERİN ANALİZİ 52

IV. BÖLÜM 54
BULGULAR VE YORUMLAR 54

V. BÖLÜM 80
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER 80
5.1. TARTIŞMA 80
5.2. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 86

KAYNAKÇA 88
EKLER 99

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Anne ve babaların demografik özelliklerine göre dağılımı (N = 824)..... 41
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları 44
Tablo 3. Orijinal ve Uyarlanmış Ölçek Madde Örnekleri..... 48
Tablo 4. Anne- Baba ve Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba'nın Alt Ölçeklerine İlişkin DFA Sonuçları..... 49
Tablo 5. Anne-Baba Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba..... 50
Tablo 6. Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba..... 51
Tablo 7. Anne ve Babaların Görüşlerine İlişkin t Testi Sonuçları 54
Tablo 8. Annelerin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları..... 55
Tablo 9. Annelerin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 56
Tablo 10. Babaların Görüşlerinin Yaşlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları..... 57
Tablo 11. Babaların Görüşlerinin Yaşlarına Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları... 58
Tablo 12. Annelerin Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları 59
Tablo 13. Annelerin Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 60
Tablo 14. Babaların Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları 61
Tablo 15. Babaların Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 62
Tablo 16. Annelerin Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları..... 63
Tablo 17. Annelerin Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Tek Yönlü Anova Sonuçları..... 64
Tablo 18. Babaların Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları..... 65

Tablo 19. Babaların Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 66
Tablo 20. Annelerin Görüşlerinin Aile Toplam Aylık Gelirlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları 67
Tablo 21. Annelerin Görüşlerinin Toplam Aylık Aile Gelirlerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 69
Tablo 22. Babaların görüşlerinin toplam aylık aile gelirlerine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları 71
Tablo 23. Babaların Görüşlerinin Toplam Aylık Aile Gelirlerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 72
Tablo 24. Annelerin Görüşlerinin Çocuk Sayılarına Göre t Testi Sonuçları 73
Tablo 25. Babaların Görüşlerinin Çocuk Sayılarına Göre t Testi Sonuçları 74
Tablo 26. Annelerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeyleri Arasındaki Korelasyonlar (n = 430) 75
Tablo 27. Babaların Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeyleri Arasındaki Korelasyonlar (n = 394) 76
Tablo 28. Annelerin Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılımının Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşlerini Yordaması 77
Tablo 29. Babaların Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılımının Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşlerini Yordaması 77
Tablo 30. Annelerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri ve Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılım Düzeylerinin Onların Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeylerini Yordaması 78
Tablo 31. Babaların Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri ve Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılım Düzeylerinin Onların Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeylerini Yordaması 79

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. PROBLEM

Sosyal bilgiler dersi genel olarak bireylerin kendisini, yakın ve uzak çevresini tanımasını sağlayan, bireylere yaşamlarında önemli olacak temel bilgi, beceri ve değerleri kazandırmayı amaçlayan bir derstir (Dündar, 2008). Kabapınar'a (2014) göre sosyal bilgiler dersi "sosyal bilimlerin pedagojik ilkeler çerçevesinde özel bir kitle olan öğrenciler için basitleştirilmiş biçimidir" (s. 2). Sosyal bilgiler dersi bireyin toplumsallaşmasını destekleyerek, geçmişini tanımasını, bugünü yaşamasını ve yarına hazırlanmasını sağlayan disiplinler topluluğunun bir ders adıdır (Çiçekliyurt, 2014).

Sosyal bilgiler öğretiminde, çocuklara etkili vatandaşlık bilgileri, becerileri ve tutumları hem teorik olarak verilmekte hem de öğrendiklerini uygulama yapmasına fırsat verilmektedir. Bunun sonucunda çocuklar yaşam boyu kullanılacak olan vatandaşlık becerilerini kazanırlar (Tanrıöğen, 2006).

Öğrencilerin yaşadığı toplum ve olaylarla ilişki kurarak, toplumsal sorunların farkında olmaları, iyi ve duyarlı bir vatandaş olma sorumluluğunu kazanmaları, ulusal ve evrensel değerlerin önemini kavramalarını sağlayan en temel derslerden biri sosyal bilgiler dersidir. Bireyin kişiliğinin gelişmesinde, topluma uyumlu ve üretken bireyler yetişmesinde sosyal bilgiler dersi önemli bir yere sahiptir (Aykaç, 2007).

Sosyal bilgiler dersinde, öğrenciden hazır bilgiyi almaktan ziyade ihtiyacı olan bilgiyi bulma, bilgiyi kendine uyarlama, problem çözme ve eleştiride bulunma

yetenekleri kazanması beklenir. Önemli olan öğrencinin kazandığı bilgi ve beceriyi gerek sınıf içinde gerekse sınıfın dışında uygulayabilmesidir (Karadeniz, 2012).

Öğrencinin derslerde özellikle sosyal bilgiler dersinde başarılı olabilmesi için ya da diğer bir deyişle sosyal bilgiler dersinin amaçlarına ulaşabilmesi için öğrencinin kendi çabasının yanı sıra ailesinin ve öğretmenin de öğrenciyi akademik olarak desteklemesi büyük önem arz etmektedir (Dündar, 2017; Régner, Loose ve Dumas, 2009).

Okul başarısını arttıran faktörler üzerinde yapılan araştırmalar, okul aile dayanışmasının başarı üzerinde önemli bir etken olduğunu göstermektedir (Gül, 2007). Ev ve okul arasındaki ilişki çocukların eğitim ve gelişiminin kalitesini arttırmak ve sürekliliğini sağlamak açısından önemli bir faktördür. Bundan dolayı ailelerin çocuklarının eğitimine katılması eğitim açısından önem taşımaktadır (Özdemir, 2009).

Çocukların eğitim-öğretim yaşamında okul öncesinden itibaren ilkokulun her sınıf düzeyine uygun olarak yapılan etkinliklere katılma durumuna aile katılımı denir (Binicioğlu, 2010). Ayrıca çeşitli yayınevlerinden çıkan öğrenci çalışma kitapları ve sosyal bilgiler dahilinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından önerilen etkinlik örnekleri incelendiğinde anne-baba ve diğer aile büyüklerinin öğretim programına en çok dahil edildiği sınıf 4.sınıftır sonucuna ulaşmak mümkündür (Hersan, 2008).

Anne ve babalar çocuklarının sosyal bilgiler dersinde yapılan çalışmalarını ve sonuçlarını takip etmeli, kontrol etmeli ve çalışmalarını desteklemelidir. Öğrencilerin hayatında anne ve babalarının değer yargıları önemli olduğu için onların sosyal bilgiler dersine verdiği değer, öğrencinin de bu derste olumlu tutum sergilemesinde etkili olur (Dündar, 2017).

Bununla birlikte yapılan araştırmalar (Deveci, 2008; Dundar ve Rapoport, 2012) sosyal bilgiler dersinde anne-baba ve öğretmen akademik katılımında bazı sorunlar olabileceğine işaret etmektedir.

Örneğin Deveci (2008), 6. sınıf öğrenci velilerinin sosyal bilgiler dersine aile katılımının seviyesini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında ailelerin genel olarak sosyal bilgiler dersiyle ve müfredattaki konularla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı ve bu yüzden de çocuklarına yardım etmede ve derse katılmada etkili olamadıklarını ortaya koymuştur.

Dundar ve Rapoport (2012) ise, ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler, matematik ve fen bilgisi derslerine karşı tutumlarını değer vermek, faydalılık, isteklilik ve hevesli olma tutumları yönünden karşılaştırmak, sosyal bilgiler dersine karşı tutumlarında ilkokul öğrencilerinin cinsiyet ve sınıf düzeyinin etkisi olup olmadığını araştırmak, aile ve öğretmenlerin sosyal bilgiler, matematik ve fen derslerine karşı tutumlarının ilkokul öğrencilerinde oluşan algılarını ölçmek amacıyla bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda 4. ve 5.sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi ile ilgili tutumlarının, matematik ve fen derslerine göre daha olumsuz olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin sosyal bilgiler dersini daha zor, daha az değerli ve daha az faydalı olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin öğretmenlerinin ve ailelerinin matematik dersine sosyal bilgiler dersinden daha fazla değer verdiği algısına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak ilkokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi öğrenmede matematik ve fen derslerine göre daha az istekli ve daha az hevesli olduğu ortaya çıkmıştır (Dundar ve Rapoport, 2012).

Buradan hareketle bu araştırmada 4. sınıf öğrenci anne-babalarının sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı ve sosyal bilgiler dersine akademik katılımları arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve bu görüş ve algılarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi çalışmanın odak noktasını oluşturmuştur.

1.2. AMAÇ

Bu araştırmanın, (1) anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek ve (2) anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişkiyi incelemek olmak üzere iki genel amacı bulunmaktadır. Bu genel amaçlar doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Amaç 1. Anne ve babalar arasında sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?

Amaç 2. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Amaç 3. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Amaç 4. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Amaç 5. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri ailelerinin toplam aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Amaç 6. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri çocuk sayılarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Amaç 7. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Amaç 8. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

Amaç 9. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.3. ÖNEM

Bu araştırmadan elde edilen bulguların;

(1) Anne ve babalara, sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin bilinç kazandırılması bakımından katkı sağlayacağı,

(2) Öğretmenlerin, anne ve baba görüşlerinden yola çıkarak sosyal bilgiler dersindeki akademik katılımını değerlendirmesine fırsat sağlayacağı,

(3) Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde, sosyal bilgiler dersinde öğretmen akademik katılımı algılarında ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesinin öğretmenlere velileri ile sosyal bilgiler dersi bağlamında iletişimlerinde yol göstereceği,

(4) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına ilişkin uygulamalarda velilerin dersin önemine yönelik görüşlerinden yola çıkarak, öğretmen ve velilere yönelik bilgilendirici çalışmalara ihtiyaç olup olmadığını ortaya koyacağı düşünülmektedir.

1.4. SAYILTILAR

Çalışmada, araştırmaya katılan anne ve babaların ölçme araçlarındaki soru ve ifadelere gerçek ve içten cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma:

1. 2017–2018 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde toplanan veriler ile,
2. Edirne il merkezinde bulunan ilkokullarda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin anne-babaları ile,
3. "Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği" (Dündar, 2014, 2017; Régner vd., 2009)' nin bu araştırma için uyarlanmış formundan elde edilen verilerle,
4. "Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeği"nin Milli Eğitim Bakanlığı 4. sınıf 2017 Sosyal Bilgiler Programındaki (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017) kazanımlarından oluşturulmuş formu ile sınırlıdır.

1.6. KISALTMALAR

NCSS: National Council for the Social Studies (Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi)

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TYÇ: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

II. BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

2.1. SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN TANIMI

Sosyal bilgiler dersinin işlevi ve eğitim öğretimdeki öneminin daha iyi anlaşılması için öncelikli olarak "Sosyal Bilgiler" kavramını tanımlamak gerekir.

Teknoloji ve bilginin hızla arttığı ve geliştiği bir dönemde her toplum kendi kültürünü tanıyan, koruyan ve devamlılığını sağlayan, toplumunu ileriye taşıyacak etkili vatandaşlara ihtiyaç duyar. Etkili vatandaşlık demokratik değerlere bağlılığa dayanır. Kişinin topluluğu, ülkesi, ulusu ve dünyası hakkında bilgileri kullanması için bir takım beceriler gerekir. Sosyal bilgiler dersi ile bireyin bilgi toplama, analiz etme, işbirliği yapma, karar verme ve problem çözme becerileri gelişir. Bilgili, becerikli, demokrasiye bağlı nesiller yetiştirmek, demokratik yaşamı korumak ve sürdürmek ve küresel topluluğa bir birey kazandırmak için sosyal bilgiler dersi son derece önemlidir (Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi [National Council for the Social Studies, NCSS], 1994).

Sosyal bilgiler kavramı geçmişten günümüze kadar gerek tanım gerek içerik bakımından çeşitli görüşlerle farklı tanımların ortaya konduğu bir kavram olmuştur (Dündar, 2018). Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmiştir:

"Sosyal bilgiler, kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır" (Barth, 1991, s. 7 akt. Öztürk, 2011, s. 3).

Sosyal bilgiler, sosyal ve beşeri bilimlerin içerik ve yöntemlerini disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan, temel bilgi, beceri ve değerlere sahip demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanıdır (Doğanay, 2002, s. 17).

Sosyal bilgiler bilgi temelini sosyal bilimlerden disiplinler arası bir yaklaşımla alan ve etkin vatandaşlar yetiştirmeyi; öğrencilerin yerel, ulusal ve evrensel topluma etkin katılımlarını sağlamada gerekli olan bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarını amaçlayan bir derstir (Gürkan, 2009, s. 17).

Kabapınar (2014, s. 2) sosyal bilgileri sosyal bilimlerin pedagojik ilkeler gözetilerek öğrenciler için basitleştirilmiş biçimi olarak ele almaktadır.

Sosyal bilgiler sosyal bilimler disiplinlerinin ilkokul çocuğu seviyesine indirgenmesiyle oluşmuş ve 1960'lı yıllardan bu yana eğitim sistemimizde dördüncü sınıftan itibaren var olan bir derstir. Hayat bilgisi beceri ve deneyimini ilkokulun ilk üç yılında kazanan çocuklar somut işlemden soyut işlem dönemine geçerken sosyal bilgiler dersiyle kendisi, çevresi, ülkesi ve dünyayla ilgili önemli bilgi, beceri ve değerleri kazanır (Göçmez, 2016).

Sönmez (2005) ise sosyal bilgileri "toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonucunda elde edilen dirik bilgilerdir" (s. 455) şeklinde tanımlamaktadır.

Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin içerisinde yer alan farklı disiplinlerin bir araya getirilmesiyle oluşan, kişinin çeşitli yönleriyle kendisini ve çevresini tanımasına imkân veren (Yıldırım, 2009) ve sürekli değişim etkisinde olan ülkelerin bilgiye dayalı karar alma ve problem çözebilme becerilerine sahip etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2011, s. 4) . Memişoğlu'na (2001, s. 4) göre ise sosyal bilgiler öğrencilerin toplumsallaşması için ihtiyacı olan vatandaşlık yeterliliklerini kazandırmaya yönelik bilgi, tutum, değer ve davranışların, öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun biçimde sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinden seçilerek kazandırıldığı bir çalışma alanıdır.

Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS) (1994) ise sosyal bilgileri "Sosyal ve beşeri bilimlerin vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla bütünleştirildiği bir çalışma alanı" (s. 3) olarak tanımlamaktadır.

Sonuç olarak sosyal bilgiler dersi bilgi temelini sosyal bilimlerin oluşturduğu, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme becerilerini geliştiren, bilgi, beceri, değer ve tutum gelişimini destekleyerek onları etkin bir vatandaş olarak hayata hazırlayan ilkokul programındaki en önemli derslerden biridir (Dündar, 2018).

2.2. İlkokullarda Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminin Tarihçesi

Ülkemizde farklı zaman aralıklarında çeşitli ihtiyaçlardan dolayı ilköğretim programlarında değişikliğe gidilmiştir. İlköğretim programları değiştikçe sosyal bilgiler dersinin hedef, içerik, eğitim-öğretim ve değerlendirme boyutları da ihtiyaca cevap verecek nitelikte geliştirilmeye çalışılmıştır (Baysal, 2006). Aşağıda söz konusu programlarda meydana gelen değişiklikler sosyal bilgiler çerçevesinde kısaca tanıtılmıştır.

1924 İlk mektep müfredat programı

Türkiye Cumhuriyet Devleti kurulduktan sonra hazırlanan ve başarılı bir şekilde tüm ilkokullarda uygulanması sağlanan ilk programdır. Atatürk 3 Mart 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunuyla Türkiye'de milli bir devlet ve ulusal kimlikli vatandaş yetiştirmek amacıyla eğitimi düzenlemeye önem vermiştir. Türk eğitim sistemini incelemek üzere davet edilen John Dewey bu tarihten itibaren hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programlarının felsefesini şekillendirmesi bakımından önemli bir isim olmuştur (Baysal, 2006). 1924 İlk Mektepler Öğretim Programı, Mekatib-i İptidaiye programlarında bulunan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş ilkeleri ile bağdaşmayan dersler kaldırılıp, Cumhuriyetin eğitim anlayışını temsil eden yeni dersler ve konular eklenerek 5 yıllık kesintisiz bir eğitim sürecine göre

hazırlanmıştır. 1924 İlk Mektepler Öğretim Programı 2. Heyeti İlmiye tarafından kabul edilmiştir (Koyuncu, 2015).

1924 İlk Mektep Müfredat Programında yer alan ve sosyal bilgiler dersi kapsamına giren muadil dersler Tarih, Coğrafya, Musahabat-ı Ahlakiye ve Malumat-ı Vataniye dersleridir (Keskin ve Coşkun Keskin, 2013). Programda temel amaç, öğretimden çok aktif cumhuriyet ideolojisine yakışır insan tipini eğitmektir. (Gökdemir, 2013).

1926 İlk mektep müfredat programı

1926 İlk Mektep Müfredat Programında ilkokulun temel amacı *"*genç kuşağın çevresine etkin bir şekilde uyumunu sağlamak üzere iyi vatandaşlar yetiştirmek" (Sönmez, 1996, s. 29) olarak belirtilmiştir. Programda 4. ve 5. sınıflara tarih dersi için 2 saat, coğrafya dersi için 2 saat ve yurt bilgisi dersi için 2 saat olmak üzere haftada toplam 6 saat bu derslere ayrılmıştır (MEB 1926 akt. Sönmez, 2005, s. 459). 1926 programı John Dewey'in de üzerinde durduğu "Toplu Tedris" ilkesini getirmiştir. Hayat bilgisi dersi programın merkezi olup diğer dersler daima buna bağlı olarak işlenmiştir. Hazırlanan bu program 1925-1926 tarihlerinde, seçilen okullarda denenmiş ve çıkan sonuçlara göre bazı düzenlemelere gidilerek 1927 yılında tüm ilkokullarda uygulanmıştır (Baysal, 2006, s. 61). Bu programla öğrencilerin yaparak ve yaşayarak öğrenmeleri gerekliliği üzerinde durulmuş, okullarda müze kurulması sağlanmıştır (Gelişli, 2005 akt. Çiçekliyurt, 2014).

1936 İlkokul müfredat programı

1926 programı günün ihtiyaçlarına cevap vermemesi nedeniyle 1936 yılında tekrar ele alınıp geliştirilmiştir. 1936 programında, her dersin hedefleri programın başında açıkça belirtilmiş, öğretiminde öğretmenin dikkat etmesi gereken ilkeler açıklanmıştır. Bu programda çocukların, ezberden uzaklaştırılması ve gözlemler,

incelemeler yaparak milli konularla ilgilenmesine odaklanmıştır (Akbaba, 2004 akt. Koyuncu, 2015).

"1936 programı yeni nesillere Cumhuriyet rejiminin gerekliliklerini benimsetmesi amacıyla milli bir nitelik taşıyan ve aynı zamanda yeni rejimin görüşlerini tam olarak yansıtmasıyla ayrı bir öneme sahip olmuştur" (Baysal, 2006, s. 61). Bu programda derslerin adları değiştirilmemiş olup, yurt bilgisi dersi beşinci sınıfta 1 saate düşürülmüştür (MEB 1930, 1932 akt. Sönmez, 2005, s. 459).

1948 İlkokul müfredat programı

1968 ilkokul müfredat programında Millî Eğitimin genel amaçları; toplumsal, kişisel, insanlık ilişkileri ve ekonomik hayat açısından olmak üzere dört grupta toplanmış; "İlkokul Eğitim ve Öğretim İlkeleri" değiştirilmiş ve bu ilkelerin nasıl ortaya konacağı açıklanmıştır (Binbaşıoğlu, 1995, s. 283 akt. Gözütok, 2003, s. 46-47).

Bu programda 4. ve 5. Sınıflarda yer alan "Tarih", "Coğrafya" ve "Yurt Bilgisi" müfredatlarının amaçlarında düzenleme yapılarak, "1. kademe, ulusal maddi ve manevi değerleri vermek mecburiyetindedir, yetişen tüm yurttaşlara aynı ulusal maddi ve manevi ilkeleri, aynı hedefleri aşılamak için gereken tüm bilgileri, alışkanlıklarına göre arzusunu verimli bir biçimde kazandırmak" maddesi eklenmiş; bu derslerin isim ve süreleri ise değişikliğe uğramamıştır (Yılmaz, 2011, s. 8 akt. Taş, 2015, s. 16).

1948 İlkokul Programında, cumhuriyet niteliklerine uygun vatandaş yetiştirme üzerinde durulmuştur. Devlete ve millete bağlı, milli, ulusal ifadelere programda sıkça değinilmiştir. Ayrıca demokrasi ve cumhuriyetin önemi de programda sıkça vurgulanmıştır (Yalçın, 2016). "Okul aile arasında sıkı bir işbirliği kurulması da ilk defa yeni bir ilke olarak bu programda getirilmiştir" (Gürkan ve Gökçe, 1999, s. 19).

Ancak, 1948 programında hissedilen bazı boşluklar 1962 Program Taslağının hazırlanmasına sebep olmuştur. 1962 İlkokul Program taslağında önceki programlarda ayrı halde bulunan Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri "Toplum ve Ülke İncelemeleri" dersi olarak adlandırılarak tek derste birleştirilmiştir. Toplum ve Ülke İncelemeleri dersi, 4. sınıflarda 6 saat, 5. sınıflarda ise 5 saat olarak müfredata konulmuştur (Koyuncu, 2015).

1962 ilkokul program taslağı, öğrencilerin demokratik bir ortamda ihtiyacı olan bilgi, tutum ve becerileri kazanarak, aktif bir vatandaş haline gelmesine özel bir önem vermiştir (Karagöz, 1965, s.12 akt. Gözütok, 2003).

1968 İlkokul sosyal bilgiler programı

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) başlatılan sosyal bilgiler alanındaki gelişmeler başka ülkelerde olduğu gibi Türkiye'yi de etkisi altına almıştır. Ülkemizde ilkokul programında bulunan Tarih, Coğrafya ve Yurt Bilgisi dersleri 1962 İlkokul programı taslağında "Toplum ve Ülke İncelemeleri" adı altında birleştirilmiş, 1968 programında ise bu ders *sosyal bilgiler* adını almıştır (Kuruoğlu, 2006, s. 16).

1968 ilkokul programının eski programlardan farkı, 7. Millî Eğitim Şûrasında "Türk Millî Eğitiminin Hedefleri" belirlenmiş, ilkokul hedefleri ve eğitim öğretim ilkeleri programda ayrı ayrı belirtilmiştir. Ayrıca programda amaçlar hiyerarşisine önem verildiği görülmüştür (Arslan, 2000 akt. Koyuncu, 2015, s. 32). 1968 İlkokul programında dersler üniteler biçiminde düzenlenmiştir (Hayırsever, 2010, s. 18). Program "Yeni Sosyal Bilgiler" yaklaşımından etkilense de bu hareketi destekleyecek eğitim öğretim ortamında yeterli materyal olmaması geleneksel yaklaşıma devam edilmesine neden olmuştur (Erden,1997 akt. Kuruoğlu, 2006, s. 16).

1998 İlköğretim sosyal bilgiler programı

1998 programı, sekiz yıllık eğitime geçildikten sonra ilköğretim bütünlüğüne uygun olarak hazırlanmış ilk programdır. Bunun sebebi, programın, 4. sınıftan 7. sınıfa kadar bir bütünlük içerisinde disiplinleri içinde barındırmasıdır (Koyuncu, 2015, s. 34).

Bu program, "4., 5., 6. ve 7. sınıflarda haftada üçer saat olmak üzere, her sınıf için 36 haftada toplam 108 saatlik bir süre öngörülerek hazırlanmıştır" (MEB, 1998, s. 533).

1998 ilköğretim sosyal bilgiler programı (MEB, 1998) incelendiğinde programın uygulanması ile ilgili açıklamalar, genel amaçlar, dersin özel amaçları, dersin program içerikleri (Konular, üniteler vb.) ve sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek araç ve gereçler yer almaktadır.

Programda sosyal bilgiler dersi programının genel amaçları:

A. Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden,

B. Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden,

C. Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden,

Ç. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden, olmak üzere dört ayrı başlık altında açıklanmıştır (MEB, 1998, ss. 537- 538).

Sosyal bilgiler 4.sınıf programı özel amaçları ise,

Ünite 1. Aile, Okul ve Toplum Hayatı (32 amaç)

Ünite 2. Yakın Çevremiz (16 amaç)

Ünite 3. İlimiz ve Bölgemizi Tanıyalım (32 amaç)

Ünite 4. Tarih, İlk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu (16 amaç) olmak üzere dört ayrı ünite başlığı altında toplam 96 amaç olarak belirtilmiştir (MEB,1998, s. 541).

2005 İlköğretim sosyal bilgiler programı

Dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi; ülkemizde de yaşam tarzında, bilimsellik anlayışında, bilgi teknolojisinde vb. pek çok çeşitli alanda görmek mümkündür. Bu bakımdan tüm bu değişim ve gelişimleri eğitim sistemimize ve programlarımıza yansıtmak bir zorunluluk hâline gelmiştir (MEB, 2005). Türkiye'de 1998'e kadar uygulanan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile ABD'deki sosyal bilgiler programı felsefi temeller bakımından benzerlik göstermiştir. Ancak Türkiye'de uygulanan programların içeriğinin gereksiz bilgi yığınından oluşması gibi sebeplerden dolayı sosyal bilgiler programının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuş, 2004 yılında ilköğretimde yeni bir program oluşturulmuştur (Öztürk, 2011).

Yeni programda ilköğretim 4, 5, 6 ve 7. sınıfları sosyal bilgiler konularının bir bütün olarak kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Kavram, beceri, değer, kazanım ve öğrenme alanı gibi birçok terim sosyal bilgilerin merkezine yerleşmiştir. Programda yalnızca bilgi değil, beceri ve değere de önem verilmiştir (Kaymakçı, 2016, s. 15). Programda 15 beceri (Eleştirel düşünme, Yaratıcı düşünme, İletişim, Araştırma, Problem çözme, Karar verme, Bilgi teknolojilerini kullanma, Girişimcilik, Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, Gözlem, Mekanı algılama, Zaman ve kronolojiyi algılama, Değişim ve sürekliliği algılama, Sosyal katılım ve Empati) ve 20 değer (Adil olma, Aile birliğine önem verme, Bağımsızlık, Barış, Bilimsellik, Çalışkanlık, Dayanışma, Duyarlılık, Dürüstlük, Estetik, Hoşgörü, Misafirperverlik, Özgürlük, Sağlıklı olmaya önem verme, Saygı, Sevgi, Sorumluluk, Temizlik, Vatanseverlik ve Yardımseverlik) belirlenmiştir (MEB, 2005).

Aynı zamanda bu programda ölçme ve değerlendirme öğrenme-öğretme sürecinin önemli bir parçası olarak görülmüş ve sürece dayalı olmasına önem verilmiştir (Baysal, 2006, s. 71). Ayrıca yeni programla birlikte velinin eğitim öğretim etkinliklerine katılım sağladığı, okul-aile işbirliğine önem verilen bir anlayış

ortaya çıkmıştır (Kaymakçı, 2016). Sosyal bilgiler dersi önceki programlarla kıyaslandığında 2005 yılındaki program değişikliği ile ezberden uzak, öğrenciyi öğrenmede aktif kılan, öğretmenin rehber konumda olduğu, bilginin yapılandırılmasını esas alan öğrenme ortamlarının, beceri ve değer eğitiminin, çok yönlü ve süreç değerlendirmenin vurgulandığı bir ders halini almıştır (MEB, 2005).

2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı

2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının hedefi, birey olmanın gerektirdiği sorumlulukları taşıyan, ülkesine bağlı, bilim ve teknolojiyi etkin şekilde kullanan, bilgi, birikim, beceri ve yeterliliklere sahip kuşaklar yetiştirmektir (MEB, 2017, s. 4). Bu hedef doğrultusunda hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı yedi öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır. 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda toplam 33 kazanım vardır ve toplam 108 saatlik bir sürece dayalı olarak hedeflenen kazanımlar işlenmektedir (MEB, 2017). Öğretim programlarında yer alan kazanımların kapsadığı temel beceriler Türkiye Yeterlilik Çerçevesi (TYÇ) esas alınarak ele alınmıştır (MEB, 2017, s. 6).

TYÇ'de (MEB, 2017) "ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, insiyatif alma ve girişimcilik algısı, kültürel farkındalık ve ifade" (s. 6) olmak üzere sekiz temel yetkinlik belirlenmiştir.

2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında kazandırılması hedeflenen beceriler: 1. Araştırma, 2. Çevre okuryazarlığı, 3. Değişim ve sürekliliği algılama, 4. Dijital okuryazarlık, 5. Eleştirel düşünme, 6. Empati, 7. Finansal okuryazarlık, 8. Girişimcilik, 9. Gözlem, 10. Harita okuryazarlığı, 11. İletişim, 12. İş birliği, 13. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme, 14. Kanıt kullanma, 15. Karar verme, 16. Konum analizi, 17. Medya okuryazarlığı, 18. Mekanı algılama, 19. Öz denetim, 20. Politik okuryazarlık, 21. Problem çözme, 22. Sosyal katılım, 23. Tablo, grafik ve

diyagram çizme ve yorumlama, 24. Türkçe'yi doğru, güzel ve etkili kullanma, 25. Yenilikçi düşünme ve 26. Zaman ve kronolojiyi algılama olarak belirtilmiştir (MEB, 2017, s. 9). 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında 15 tane olan beceri sayısı 2017 öğretim programında 26 temel beceri olarak yer almıştır (Çoban ve Akşit, 2018).

2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında 1. Adalet, 2. Aile birliğine önem verme, 3. Bağımsızlık, 4. Barış, 5. Bilimsellik, 6. Çalışkanlık, 7. Dayanışma, 8. Duyarlılık, 9. Dürüstlük, 10. Estetik, 11. Eşitllik, 12. Özgürlük, 13. Saygı, 14. Sevgi, 15. Sorumluluk, 16. Tasarruf, 17. Vatanseverlik, 18. Yardımseverlik değerlerine yer verilmiştir (MEB, 2017, s. 10). 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında 20 tane değere yer verilirken, 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim programında 18 tane değer yer almıştır (Çoban ve Akşit, 2018).

"Değerlendirme basamağı, Sosyal Bilgiler Eğitim–Öğretim Programı'nın etkisini ve öğrencilerin gelişim düzeylerini gözlemlemek için vazgeçilmezdir" (Şeker, 2014, s. 6). 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında öğrencilerde anlamlı ve kalıcı öğrenmenin desteklenmesi amacıyla süreç değerlendirme, öğrenme güçlüklerinin belirlenip giderilmesini sağlama ve sürekli geri bildirimin verilmesini sağlayan bir ölçme değerlendirme anlayışı olarak vurgulanmıştır (MEB, 2017, s. 10).

2018 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı

2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında her bir öğrenme alanında öğrencilere 4. sınıftan 7. sınıfa kadar bazı değer ve becerilerin kazandırılması istenmiştir (Alabaş, 2018). 2018 Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik (MEB, 2018).

Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ 'de belirlenmiştir. Bunlar:

“1.Anadilde iletişim 2. Yabancı dillerde İletişim 3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler 4. Dijital yetkinlik 5. Öğrenmeyi Öğrenme 6.Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler 7. İnsiyatif alma ve girişimcilik 8. Kültürel farkındalık ve ifade” (MEB, 2018, s. 4-5).

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda ölçme ve değerlendirme sürecinde çok odaklı ölçme değerlendirme esas alınması, süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümlerin yapılması, tek bir yöntem veya teknikle ölçme yapılmaması vurgulanmıştır (MEB, 2018, s. 5).

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda kazandırılması gereken beceriler incelendiğinde, 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programında (MEB, 2017) hedeflenen becerilere ek olarak “Hukuk okuryazarlığı” becerisi getirilerek, toplam 27 beceri kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2018, s. 8).

2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında sınıflara göre toplam kazanım sayılarına bakıldığında 4. sınıflarda 33 kazanım, 5. sınıflarda 34 kazanım, 6. sınıflarda 35 kazanım, 7. sınıflarda 32 kazanım belirtilirken (MEB, 2017), 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 5. sınıf 33 kazanım, 6. sınıf 34 kazanım ve 7. sınıf 31 kazanım olarak toplam kazanım sayısı azalıp yalnızca 4. sınıfların toplam kazanım sayısında değişiklik yapılmadığı görülür (MEB, 2018, s. 12).

Selvi’ye (2018, s. 38) göre 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile kıyaslandığında ise, kazanım sayısına bakıldığında 2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında toplam 175 iken, 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında toplam kazanım sayısı 131’dir. Ölçme değerlendirmede ise 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında klasik ve alternatif yöntemlerin kullanılması gerektiği belirtilse de 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programından hangi yönlerden ayrıldığı belirsizdir. Bu bakımdan 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının eski programa göre çok fazla yenilik getirmediği söylenebilir (Selvi, 2018, s. 37- 38).

2.3. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi

İnsanlar sosyal bir varlık oldukları için sosyal bir çevrede yaşamak zorundadır ve belirli bir toplumda yaşamak o toplumun değerlerini, inançlarını, alışkanlıklarını öğrenmeyi gerektirir. Bu aşamada devreye eğitim girer, eğitim bireylerin sosyalleşmesine yardımcı olur. Bireyler eğitim sayesinde toplumun istediği davranış ve değerleri kazanıp sosyalleşirken aynı zamanda toplumun da sürekliliğini sağlar (Özmen, 2010). Bu noktada sosyal bilgiler bireyin kendini ve çevresini tanıma ve ilişkilendirmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgiler aracılığıyla öğrencinin topluma uyum sağlaması için gerekli bilgi, beceri ve tutumlar kazandırılmaya çalışılır (Karakuş, 2006, s. 27).

"Ülkemizde etkin vatandaşlar yetiştirmek görevini de yaşamla bire bir ilişkili, onunla iç içe olan sosyal bilgiler dersi üstlenmiştir" (Gürkan, 2009, s. 29). Öğrencilerin kendini, toplumu ve dünyayı tanımalarını sağlayan bir ders olması nedeniyle oldukça önemli olan bu ders, ülkemizde ilkokulda dördüncü sınıftan ortaokul yedinci sınıfa kadar okutulmaktadır. Sosyal bilgiler ile öğrenciler formel olarak vatandaşlık eğitimi alırken, içinde yaşadıkları ülkenin, bölgenin ve dünyanın tarihini, geçmişte ve günümüzde yaşamış ve yaşayan liderlerin yaşamlarını, demokratik yöntemlerin nasıl olması ve çalışması gerektiğini öğrenmektedirler. Ayrıca kendi toplumunda yaygın olarak kabul edilen değerleri, tutumları ve inançları da öğrenerek ve benimseyerek ülkesinin etkin bir vatandaşı olarak sorumluluklarını geliştirmektedir (Tanrıöğen, 2006, s. 12).

Sosyal bilgiler dersi kapsamındaki tarih, coğrafya, vatandaşlık bilgisi, psikoloji vb. konularını belirli ana başlıklarla sentezleyen bilgiler, her bireyin yaşam boyu kimliğini ve gelişimini etkileyecek temel kavramlar içerdiği için; Milli ve kültürel değerlerin yerleşmesi adına sosyal bilgiler dersi her toplum için önem taşıyan bir derstir. Sosyal bilgiler dersinin kapsadığı bu içerikle ilköğretim çağındaki öğrenciye kazandırdığı bilgi, beceri ve davranışların gelecek yıllarda da etkisinin

süreceği göz önünde bulundurulursa, geleceğin büyükleri olacak olan çocuklarımıza sosyal bilgiler dersi öğretilmesi stratejik bir öneme sahiptir (Özmen, 2010).

Sosyal bilgiler dersi öğretiminde ilkokul çağındaki çocukları etkili vatandaş olarak yetiştirebilmek için gerekli bilgi, beceri ve tutumları sadece kuramsal olarak aktarılmamakta aynı zamanda uygulatılmaktadır. Bu da öğrencinin vatandaşlık becerilerini içselleştirmesini sağlamaktadır (Tanrıöğen, 2006).

2.4. Eğitimde Aile ve Öğretmen Katılımı

2.4.1. Eğitimde Aile Katılımı

Toplumun en küçük sosyal birimi ailedir (Dam, 2008). Aile, çocuğun sağlıklı gelişmesinde ve kişilik oluşmasında oldukça etkilidir. Çünkü çocuğun eğitimi ailede başlar (Binicioğlu, 2010). Bireyin içinde bulunduğu aile ortamı, onun hem kişilik gelişimini hem de sosyal gelişimini doğrudan etkilediğinden bireyin özgüvenli olması, yaratıcı ve eleştirel düşünmesi, sorumluluk alması, işbirliği yapması ve dili etkili kullanma gibi becerilerini de ilk olarak aile ortamında kazanmaktadır (Karaman, 2007).

Çelenk'e (2003) göre, eğitim-öğretim sürecinde okul-aile işbirliğinin olduğu ortamda öğrencilerin okul başarısının arttığı, yapılan araştırmalarla tespit edilmiştir. Bu bakımdan çocuğunun ilk öğretmeni olan aile, çocukları okula başladığında da çocuğunun yanında yer almalı, okul ile çocuk arasında bir köprü haline gelmelidir (Keçeli-Kaysılı, 2008).

Aile katılımı kavramının tanımına ilişkin bir görüş birliği bulunmamakta farklı yazarlarca farklı şekilde tanımlanmaktadır (Wilder, 2014, s. 378). Yonson'a (2016) göre aile katılımı "anne ve babanın çocuklarının potansiyellerini en üst düzeyde kullanmaları için çocuklarının okul ile ilgili çalışmalarında ve etkinliklerinde yardımcı olmalarıdır" (ss. 186-187). Jeynes (2007) ise aile katılımını

kısaca “anne ve babanın çocuklarının eğitim süreçlerinde ve deneyimlerinde dahil olması” (s. 83) olarak tanımlamıştır.

Hill vd. (2004) anne-baba katılımını “anne ve babanın çocuklarının eğitim çıktılarına ve gelecek başarılarına katkı sağlamak için çocukları ve okul ile çalışmaları” (s. 1491) olarak tanımlamaktadır.

Régner vd. (2009) ise aile akademik katılımını anne ve babaların çocuklarının akademik çalışmalarında onlara gösterdikleri destek, yardım ve davranışsal kontrol olarak tanımlamaktadır (ss. 264-265).

Binicioğlu’na (2010) göre “aile katılımı, çocuğun eğitim-öğretim yaşamında okul öncesi dönemden başlayarak özellikle ilköğretimin ilk kademesinde her sınıf düzeyine uygun olarak etkinliklere katılma durumunu ifade etmektedir” (s. 7).

Ersoy (2003)’a göre “aile katılımı, ebeveynler ve profesyonel eğitimciler arasında çocuğun gelişimini ve eğitimini desteklemek için kurulan bir iletişim ve iş birliği sürecidir” (s. 116).

Ailenin çocuğa ders çalışma ortamını sağlaması, ödevlerinde rehberlik etmesi, okul ve derslerle ilgili sorunlarında destek olması çocuğun özgüvenini arttırır ve okula olumlu bakış açısı kazandırır. Ailesi tarafından yönlendirilen, öğrenmeye güdülenen, okulda öğrendiklerini pekiştirmesi sağlanan çocuk başarılı olur (Gümüşeli, 2004). Okuldaki öğretim sürecinde elde edilen kazanımlar evde pekiştirilmiyorsa eğitimde başarıya ulaşmak olası değildir (Çelenk, 2003). Ailenin sağladığı eğitsel ortam, çocuğun okulda öğrendiklerini geliştirebilir ya da köreltebilir (Başaran, 1996 akt. Dam, 2008). Çocuğun eğitim-öğretim sürecinde aile unsuru daima mevcuttur (Binicioğlu, 2010). Bu bakımdan okulda yapılan eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için ailenin yardımına ihtiyaç vardır (Karaman, 2007).

Aile katılımının temel amacı, ailelerle okul arasında çocuk hakkında doğru bilgilendirmeler yoluyla çocuğun her yönden gelişimini sağlamaktır. Aile katılımı ile öğrencinin derse motivasyonu artar ve sorumluluk duygusu gelişir (Binicioğlu, 2010, s. 10).

"Ebeveynler ve öğretmenler birbirlerinden öğrencinin geçmiş yaşantılarına ve öğretimsel stratejilerine ilişkin bilgi edinebilirler. Böylece okuldan eve, evden okula bir iletişim ağı kurulabilir" (Keçeli-Kaysılı, 2008, s. 77). Okulda öğrenilen bilgi, beceri, tutum ve davranışlar evde pekiştirilerek desteklenir ve uygulamaya geçirilirse kalıcılığı artar. Eğitimde sürekliliğin olması başarıyı da arttırır (Ünüvar, 2010).

Literatürdeki araştırmalara göre aile katılımı çalışmalarının çocukların tüm gelişimlerini olumlu etkilediğini gösterir. Buna göre aile katılımı çalışmalarına gereken önemin verilmesi sağlıklı toplum, etkili okul aile işbirliği için bir gerekliliktir (Ünüvar, 2010, s. 729).

2.4.2. Eğitimde Öğretmen Katılımı

Régner vd. (2009) öğretmen akademik katılımını öğretmenlerin öğrencilerin akademik çalışmalarında onlara gösterdikleri destek, yardım ve davranışsal kontrol olarak tanımlamaktadır (ss. 264-265). Öğrencinin dersi sevmesi, çalışma alışkanlığı kazanması, benimseyeceği değer yargılarını kazanmasında öğretmenin rolü büyüktür (Yavuzer, 1990). Öğretmen, eğitim-öğretim sisteminin en önemli ve vazgeçilmez öğesidir. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşması için öğretmenlerin yeterli nitelik ve donanıma sahip, öğrenciyle iyi iletişim kuran, olumlu tutum ve davranışlarına sahip ve demokratik olması gerekir. Öğretmenler bir toplumdaki insanların, ülkesine bağlı, ülkesini seven, üretken, başarılı ve mutlu vatandaşlar olarak yetiştirilmesinden birinci derecede sorumludurlar (Ünal ve Ada, 2001, s. 45). Öğretmenin amacı öğrencinin sosyalleşmesini sağlamak, öğrenmesine yardımcı olmak ve olumlu davranışlar geliştirmektir (Gündüz ve Can, 2013 akt. Arslan, 2016).

Öğretmenin derslerdeki akademik katılımı oldukça önemlidir. Ryan ve Patrick'e (2001, s. 440) göre öğretmen akademik katılımı "öğrenme sürecinde öğretmenin öğrenci çalışmalarına gösterdiği ilgiyi, verdiği değeri ve bu çerçevede kurmuş olduğu iletişim düzeyini göstermektedir" (Akt. Dündar, 2017, s. 612).

Öğretmen eğitim sürecinde öğrencilerin ilgilerini, ihtiyaçlarını ve bireysel farklılıklarını göz önüne alarak öğretimini planlamalıdır (Tanrıöğen, 2006).

Öğrenci davranış ve başarısını etkileyen önemli faktörlerden biri de öğretmenin derslerdeki tutum ve davranışlarıdır. Öğretmenlerin dersleri öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlemesi, düşük yeterlikte olan öğrencilerin derse katılımını sağlayacak dikkat çeken etkinlikler planlaması, sınıfta karşılaşılan problemleri demokratik bir anlayışla çözümlemesi öğrencilerin daha olumlu davranışlar sergilemesine ve akademik başarılarının yükselmesine katkıda bulunmaktadır (Erden, 2001 akt. Dam, 2008).

Rosenshine ve Furst (1986) "öğretimi etkili hale getiren öğretmen davranışlarını şöyle sıralamıştır:

1. Dersi coşkuyla işlemek
2. Üretken ve işine bağlı olmak,
3. Çeşitli öğretim materyalleri ve yöntemlerden yararlanmak
4. Konuyu anlaşılır bir şekilde sunmak
5. Öğrencilerin öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri için fırsatlar yaratmak" (Akt. Ünal ve Ada, 2001, s. 51).

Öğretmenler öğrenciye, öğrenme ve başarma fırsatlarını sürekli sunmalıdır. Bunların temelini de katılım oluşturmaktadır. Katılma; öğrencinin etkin olarak öğrenme ile ilgilendiği gerçek zaman miktarı olup öğrencinin hissetmesinde, başarmasında ve öğrenmesinde etkili olmaktır. Öğrenci başarısında iletişim önemli bir yere sahiptir. Sınıf içinde öğretmenin göstereceği tutum ve davranışlar öğrenciyi etkiler. Bu yüzden öğretmen öğrencilere her zaman saygılı davranmalı, dürüst olmalı,

öğrenciyi cesaretlendirerek kendisini tanımasına ve değerlendirmesine fırsat vermelidir (Yokuş, 2006, s. 43).

Öğretmen destekleyici bir sınıf ortamı oluşturup, öğrenme fırsatı sağlar, programı uygun bir biçimde düzenler, öğrencileri öğrenmeye güdüleyip, tartışma ortamı sağlar, kazanımlara yönelik değerlendirmeler yaparsa, başarı odaklı etkili bir öğretim ortamı oluşturmuş olur (Oral, 2011 akt. Arslan, 2016)

Öğretmen eğitim sisteminin temel öğesidir. Öğretmenin sınıf içinde öğrenciye yaklaşımı, ders içindeki tutumları, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak hazırladığı etkinlikler ile öğrenciyi derse güdülemesi, öğrenci başarısını etkileyen en önemli faktördür (Geçer ve Deryakulu, 2004).

2.4.3. Sosyal Bilgiler Dersinde Aile ve Öğretmen Katılımı

Sosyal bilgiler dersi öğretim programının amacına ulaşabilmesi için okul ve aile işbirliği çok önemlidir (Karaman, 2007, s. 24). Etkili okul aile işbirliğinde ise hem öğretmen hem de veliye sorumluluk düşmektedir. Öğretmen öğrencilerle doğrudan etkileşimde bulunduğu için sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarını gözlemleyip destek olurken ailelere de çocuklarına nasıl destek olmaları konusunda aydınlatabilir (Şahin, 2015). Öğretmen çeşitli etkinlikler düzenleyerek velilerin sosyal bilgiler dersine katılımını arttırabilir (Deveci, 2008).

Öğretmen öğretim sürecinde öğrenciyi güdülemek ve aktif katılımını sağlamak için çeşitli öğretim yöntemleri (işbirliğine dayalı öğrenme, probleme dayalı öğrenme vb.) kullanmalıdır (Şahin, 2015). Bu noktada öğrencinin ders başarısında öğretmeni kadar velinin de rolü vardır. Öğretmenler veliler ile işbirliği yaparlarsa öğrencilerin derslere ve ders dışı sosyal etkinliklere katılımları da artar (Gelişli, 2011 akt. Arslan, 2016, s. 32). Çocukların okul başarısı ailelerinin eğitim açısından destekleyici tutumu ile doğru orantılıdır (Çelenk, 2003). Çocukların eğitiminin sürekliliğini sağlamak ve gelişim kalitesini yükseltmek açısından aile ve okul

arasındaki ilişki önemli bir faktördür. Bundan dolayı ailelerin çocuklarının eğitimine katılması eğitim açısından önem taşımaktadır (Özdemir, 2009).

Sosyal bilgiler dersinde aile katılımı öğrencinin dersteki gelişimini takip ederek, ödevlerini kontrol ederek, herhangi bir problem de çözmesine rehberlik ederek sağlanır. Sosyal bilgiler dersinde anne babalar çocuklarının yapılan çalışmalarını ve sonuçlarını takip etmeli, kontrol etmeli ve çalışmalarını desteklemelidir. Öğrencilerin hayatında anne babalarının değer yargıları önemli olduğu için onların sosyal bilgiler dersine verdiği değer, öğrencinin de bu derste olumlu tutum sergilemesinde etkili olur (Dündar, 2017).

Özetle, İlkokul Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programın uygulamalarında programın amacına ulaşması ve öğrencinin bireysel özelliklerini geliştirebilmesi için veli ve öğretmenin etkin katılımının sağlanması önemlidir (Karaman, 2007).

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde konu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.5.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Dündar (2017), Sosyal bilgiler dersinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımının (akademik izleme ve akademik destek olarak) öğrencilerin sosyal bilgiler akademik benlik kavramlarına ve bu derse olan bağlılıklarına etkisini incelemek amacıyla "Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılımının Öğrencilerin Akademik Benlik Kavramlarına ve Sosyal Bilgiler Dersine Bağlılıklarına Etkisi" konulu çalışmayı yapmıştır. Araştırmada veriler, Edirne'de bulunan üç ilkokul ve üç ortaokuldan olmak üzere toplam 501 öğrenciden toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal bilgiler dersinde

algılanan anne-baba akademik izleme ve öğretmen akademik destek düzeyi öğrencilerin sosyal bilgiler akademik benlik kavramlarını pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordamaktadır. Sosyal bilgiler akademik benlik kavramı, sosyal bilgiler dersinde algılanan anne-baba akademik izleme, öğretmen akademik izleme ve öğretmen akademik destek düzeyleri de öğrencilerin sosyal bilgiler dersine bağlılık düzeylerini anlamlı düzeyde pozitif yönde yordamaktadır.

Deveci (2008), sosyal bilgiler dersine aile katılımının seviyesini belirlemek amacıyla "Sosyal Bilgiler Dersinde Aileden Öğrenme ve Aile ile Öğrenme" adlı çalışma yapmıştır. Araştırmada veriler, 768 altıncı sınıf öğrencisi ve 530 aileden açık ve kapalı uçlu soruların olduğu anket yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre; araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu ailelerinin sosyal bilgiler dersi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların yarısından fazlası (%51.3) ailelerinden ev dışında yaptıkları sosyal bilgiler dersi aktivitelerinde yeterli desteği göremediklerini iddia etmiştir. Öğrencilerin çoğu (%72.5) ailelerinin sosyal bilgiler dersi kapsamındaki gezileri desteklediğini belirtmiştir. Öğrencilerin %39.8'i aileleriyle beraber sosyal bilgiler dersi aktivitelerini yapmadıklarını söylerken; %35.5 bazen yaptıklarını söylemiştir. Ailelerinin kendilerini okul içi ve okul dışı sosyal bilgiler dersi aktivitelerinde katkıda bulunmadığını söyleyen öğrenci sayısı %51 iken diğer yarısı desteklediğini söylemiştir. Velilerde ise pek çok ebeveyn (%68) sosyal bilgiler dersine ait yeterli bilgiye sahip olmadığını; %68.5'i sosyal bilgiler dersi içinde geçen terimlere yabancı olduğunu belirtirken, büyük bir çoğunluk ise (%80.4) çocuklarının ödev yaparken kendilerinden yardım istemediğini belirtmiştir. Ebeveynlerin %76.4' ünün çocukları ödevleri için yardım istediğinde yeterli derecede yardım etmediği tespit edilmiştir. Ebeveynlerin yarıdan fazlasının (%54.9) dışarıdaki sosyal bilgiler aktiviteleri için çocuklarını desteklediği ortaya çıkarken diğer %45.1'inin yeterli desteği veremediği belirtilmiştir. Velilerin %42.0'si sosyal bilgiler dersi kapsamında düzenlenen gezilere destek verdiğini belirtmiştir. Gerek okul içi gerekse okul dışı sosyal bilgiler dersi aktivitelerine destek verdiğini söyleyen ailelerin yüzdesi %50.2 iken, yeterli desteği sağlayamayanların yüzdesi %49.8' dir. Çocuğunuzla birlikte sosyal bilgiler dersi için belli aktiviteler

yapar mısınız sorusuna ailelerin %43.6'sı hayır, %39'u ise bazen yanıtını vermiştir. Bu çalışmanın sonucunda 6. Sınıf öğrenci velilerinin, sosyal bilgiler dersiyle ilgili yeterince bilgi sahibi olmadığı ortaya çıkmıştr. Bu nedenle de çocuklarına yardım etmede ve derse katılmada etkili olamadıkları tespit edilmiştir.

Ekici (2017), okul öncesi eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarını sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla "Okul öncesi Eğitim Kurumlarındaki Aile Katılım Çalışmalarına Katılan ve Katılmayan Ailelerin Çocuklarının Sosyal Beceri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişki" konulu çalışma yapmıştır. Araştırma İstanbul ilinde raslantısal örnekleme yöntemiyle seçilmiş 12 okulöncesi eğitim kurumunda eğitim gören 5-6 yaş grubu 400 çocuk ve ailesi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan aile katılım çalışmalarına katılan ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeyi, sosyal işbirliği becerileri ve sosyal etkileşim becerileri arttıkça genel problem davranışlarının azaldığı tespit edilmiştir. Aile katılım çalışmalarına katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeyi arttıkça, problem davranışları azaldığı bulunmuştur. Aile katılım çalışmalarına katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal işbirliği becerileri, sosyal bağımsızlık ve kabul becerileri, sosyal etkileşim becerileri arttıkça genel problem davranışlarının her bir durumda azaldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen diğer bir bulgu aile katılım çalışmalarına katılan ailelerin çocuklarının özellikle benmerkezci problem davranışları azalırken, katılmayan ailelerin çocuklarında benmerkezci problem davranışlarını sürdürdüğü görülmüştür. Araştırmacı elde ettiği bulgularda aile katılım çalışmalarına katılan ailelerin çocuklarıyla iletişimini güçlendirdiği, bu sebeple kendilerini daha özgüvenli hissettiklerini, çocuklarıyla kaliteli zaman geçirmenin ve paylaşımın önemini anladıkları sonucuna varmıştır.

Şad ve Gürbüztürk (2013), ilköğretim okullarının birinci kademesinde öğrenim gören çocukların anne ve babalarının, çocuklarının eğitim öğretim sürecine ne ölçüde katıldıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla "İlköğretim Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Eğitimine Katılım

Düzeyleri" adlı çalışma yapmışlardır. Araştırma Malatya'da bulunan altı ilköğretim okulunun 1.-5. Sınıflarına devam eden öğrencilerin anne ya da babasından oluşan 1252 veli ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda, velilerin ev ortamında çocuklarıyla iletişim kurma, çocuğun çalışmasını sağlayacak ortamı hazırlama, çocuğun ödevlerine yardımcı olma gibi katılımlarda daha aktif oldukları; ancak okul ve toplum temelli nitelendirilecek katılım görevlerini uygulamada daha pasif oldukları tespit edilmiştir. Velinin "okul içi ve okul dışı faaliyetlere gönüllü olarak etkin katılımı"'nda en yetersiz olduğu görülmüştür. Aile katılım düzeylerine ilişkin yapılan analizler sonucunda, yalnızca çocuğun ödev ve çalışmalarına yardım etme boyutunda anneler lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Buna göre çocukların ödevlerini ve diğer çalışmalarını destekleme konusunda annelerin babalara göre daha aktif olduğu tespit edilmiştir. Sosyo-ekonomik bir değişken olarak aile gelir düzeylerinin veli katılım görevleriyle ilişkisi incelendiğinde, farklı sosyo-ekonomik özelliklere sahip ailelerin de çocuklarının eğitim süreçlerine katılımda bulunabileceğini göstermiştir.

Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010), öğretmen ve yöneticilerin, ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla "Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri" adlı çalışma yapmışlardır. Araştırmanın örneklemini Ankara'daki resmi ilköğretim okullarında görev yapan 10 öğretmen ve 10 yöneticiden oluşmuştur. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, ailelerin eğitim sürecine katılmalarının gerekliliği konusunda araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticiler hemfikir olmuşlardır. Bunun nedeni olarak eğitimin ailede devam etmesi gerektiği, aile ile okulun birbirini tamamlaması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak çoğu öğretmen ve yöneticinin uygulamada aynı duyarlılığı göstermediği anlaşılmıştır. Ailelerin çoğunun eğitim sürecine katılımı, okula gelip bilgi almak ve çağrıldığında toplantılara katılmakla sınırlanmış ve bu süreçte ailelerin de isteksiz oldukları gözlenmiştir. Aile katılımını engelleyen etmenlere bakıldığında ilk etmen aile ve eğitimcilerin olumsuz tavırları olduğu görülmüştür.

Yakıcı (2018), okul öncesi eğitimde aile katılımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla "Okulöncesi Velilerin Aile Katılımını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi" adlı araştırma yapmıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli ile tasarlanmıştır. Veriler 21 madde ve 3 boyuttan oluşan Aile Katılım Ölçeği ile 360 okulöncesi çocuğun ebeveyninden toplanmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi aile katılım düzeyinin her 3 alt boyutta da orta ve üst düzeyde olduğu saptanmıştır. En fazla aile katılımının ev temelli aile katılım alt boyutunda görüldüğü, en düşük katılımın ise okul temelli katılım alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Okul öncesinde aile katılımı cinsiyet ve çocuk sayısı değişkenlerine göre farklılaşmamaktadır. Araştırma sonucunda ev temelli katılım alt boyutunda aile katılım düzeyi veli eğitim durumuna göre önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Ev temelli katılım alt boyutunda, okur-yazar velilerin puan ortalamaları lise, ön lisans ve lisans mezunu velilerin puan ortalamalarından; ilkokul mezunu velilerin puan ortalamaları, lise, ön lisans ve lisans mezunu velilerin ortalamalarından; ortaokul mezunu velilerin puan ortalamaları, lise, ön lisans ve lisans mezunu velilerin puan ortalamalarından; lise mezunu velilere ait puan ortalamaları, ön lisans ve lisans mezunu velilerin puan ortalamalarından; ön lisans mezunu velilerin ortalamaları da, lisans mezunu velilerin puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde daha düşüktür. Okul temelli katılım söz konusu olduğunda çekirdek aile tipinde aile katılımlarının, parçalanmış aile tipine göre bariz bir şekilde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Okul öncesi eğitimde aile katılımının sosyo-ekonomik düzey ve aile geliri ile ilişkisi incelendiğinde ise, okul temelli katılım alt boyutundaki ortalama puanlar ile ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri arasında pozitif yönlü, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka ifadeyle, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi arttıkça, okul temelli katılım düzeyleri de artmaktadır. Aylık gelire göre ise, okul temelli katılım düzeyi ile ailenin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Ailenin aylık gelir düzeyi ile ev temelli katılım düzeyleri arasında da pozitif, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ailenin aylık gelir düzeyi arttıkça, ev temelli katılım düzeyi de artmaktadır.

Özcan (2012), okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmaları ile çocukların akademik benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkinin, anne-baba görüşlerine göre çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla "Okul Öncesinde Aile Katılımı İle Çocukların Akademik Benlik Saygısı Düzeyi Arasındaki İlişkinin Anne-Baba Görüşlerine Göre İncelenmesi" adlı araştırma yapmıştır. Betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmanın örneklemini Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı merkez ilçede, dört anaokulu ve beş ilköğretim okulu ana sınıfında, okul öncesi eğitim alan 380 çocuğun aileleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda aile katılım puanlarında; çocuk sayısı, anne-babanın yaşları ve eğitim düzeyleri, babaların mesleki durumlarına göre anlamlı farklılık saptanmamıştır. Anne-babaların, aile katılım puanlarında anneler lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Anne-babaların, aile katılım puanlarında annelerin meslek değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmuştur. Scheffe testi sonuçlarına göre işçi ve öğretmen-akademisyen meslek grupları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Meslek değişkeni, annelerin aile katılım ortalama puanlarını anlamlı farklılık yaratacak düzeyde etkilemektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmalarına, anne-babaların katılma düzeyi ile çocukların akademik benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde; orta düzeyde, pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür.

Aksu (2014), ortaokulda öğrenim gören çocukların ailelerinin, çocuklarının fen derslerinde ev temelli öğrenme etkinliklerine ne ölçüde katıldıklarının belirlenmesi ve aile katılımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla "Fen Derslerinde Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Aile Katılımı Açısından İncelenmesi" adlı araştırmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma betimsel tarama ile ilişkisel tarama modellerinde tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Samsun ilinde çocukları 5.-8. Sınıfa devam eden 580 öğrenci velisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan velilere yönelik "Öğrencilerin Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Aile Katılım Ölçeği (ÖETÖE-AKÖ)" kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen bulgulardan velilerin katılım düzeylerinin tüm alt faktörlerde velinin cinsiyetine göre anlamlı düzeyde

farklılaşmadığı görülmüştür. Anne ve babaların ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımı, kendini geliştirme çabaları ve yetersizlik algılarının bazen düzeyinde olduğu görülmektedir. Anne ve babaların sorumluluklarının bilincinde oldukları sıklıkla düzeyinde olduğu görülmüştür. Babaların aktif katılım düzeyleri annelerden yüksek, annelerin sorumluk algıları ve kendini geliştirme çabaları da babalardan daha yüksektir. Babaların aktif katılım algısı yüksek olmasıyla beraber yetersizlik algıları da annelerden daha düşüktür. Velinin öğrenim düzeyi değişkenine göre sorumluluk algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; velilerin aktif katılım düzeyleri, katılım konusunda kendini geliştirme çabaları ve yetersizlik algılarının velinin öğrenim düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur. Üniversite mezunu olan velilerin aktif katılım düzeylerinin lise, ortaokul, ilkokul mezunu ya da sadece okur-yazar olan olan velilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Lise ve ortaokul mezunu velilerin aktif katılım düzeyi de ilkokul mezunları ve sadece okur-yazar olan velilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan velilerin yaş değişkenine göre aktif katılımlarının, sorumluluk algılarının, katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının ve yetersizlik algılarının önemli bir farklılık göstermediği görülmüştür. Velilerin aktif katılım düzeylerinin ve yetersizlik algılarının velilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ancak velilerin sorumluluk algıları ve velinin katılım konusunda kendini geliştirme çabalarının velilerin gelir düzeyi değişkeni bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Aylık geliri 2000-3500 TL ve 3500 TL'nin üzerinde olan velilerin aktif katılımlarının aylık geliri 846 TL ve 846 TL'nin altında olan velilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sınıf düzeyi arttıkça ailelerin aktif katılım düzeylerinin azaldığı bulunmuştur (Aksu, 2014).

Abbak (2008), Mili Eğitim Bakanlığı Okul öncesi eğitim programlarında aile katılımı etkinliklerinin öğretmen ve veli görüşleri açısından incelenmesini amaçladığı araştırmasını Adana ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 4 bağımsız anaokulu ve 16 ilköğretim okullu olmak üzere toplam 20 okuldan; 288 veli ve 61 anasınıfı öğretmeni ile gerçekleştirmiştir. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket formları ve yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak veriler toplanmıştır.

Görüşmeye 10 anasınıfı öğretmeni ve 17 anasınıfı velisi katılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenler aile katılım etkinlikleri olarak evde yapılacak etkinlikler, ebeveynlerin eğitim etkinliklerine katılımı ve okul ziyaretlerini yıllık planında yer vermektedir. Yönetim ve karar verme süreçlerine katılım, ev ziyaretleri, telefon görüşmeleri, toplantılar ise yıllık planda yer almayan aile katılımlı etkinliklerdir. Velilerin yaşlarına göre aile katılım etkinliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan ki kare testi sonucu, anlamlılığın olmadığı görülmüştür. Velilerin eğitim durumlarına göre bakıldığında, eğitim durumlarına göre katılım durumlarında anlamlı farklılığın oluştuğu görülmektedir. Nitel verilerin bulgularına göre; öğretmenlerin aile katılım formu kullandıkları, veliler için bilgilendirici toplantılar ve bireysel görüşmeler yaptıkları, eğitim panoları kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ancak öğretmen ve veli kaynaklı sebeplerden dolayı aile katılımının tam anlamıyla gerçekleştirilemediği belirlenmiştir.

Kılıç (2010), sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde gerçekleştirilen aile katılımı çalışmalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla "İlköğretimde Hayat Bilgisi Dersinde Aile Katılımı Çalışmaları" adlı araştırmasını Eskişehir il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde nitel yöntemle gerçekleştirilen araştırma kapsamında 35 sınıf öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin hayat bilgisi dersinde ailelere çocuklarıyla birlikte gerçekleştirecekleri etkinlikler düzenledikleri, sınıfa aileyi dahil ettikleri, gerekli durumlarda ailelerden yardım istedikleri, ailelere bilgilendirici toplantılar yaptıkları ve aile ziyaretleri gerçekleştirdiği görülmüştür. Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarını birinci sınıfta daha yoğun uyguladıkları, etkinlikleri planlayarak hazırladıkları ve aileleri bilgilendirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenler aile katılımı çalışmalarının; öğretmen, öğrenci ve aile üzerinde olumlu etkileri olduğu konusunda hem fikir olduklar görülmüştür. Öğrencinin öğrenmesini olumlu etkilediğini, derse ilgisinin ve başarısının arttığını, kendini daha rahat ifade eden özgüvenli bireyler olduklarını aile katılımı çalışmalarının etkileri olarak belirtmişlerdir. Ayrıca aile katılımı çalışmalarının öğretmenlerin işlerini de kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre, aile katılımı çalışmalarında

karşılaşılan zorlukların başında, ailelerin bu tür etkinliklere katılmada isteksiz davranmaları gelmektedir.

Atakan (2010), okulöncesi eğitimde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla "Okulöncesi Eğitiminde Aile Katılımı Çalışmalarının Öğretmen ve Ebeveyn Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" adlı araştırmasını Çanakkale 'de gerçekleştirmiştir. Çalışmada ebeveynlerle (n=20) görüşmeler yapılmış ve öğretmenlere (n=110) de anket uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin % 91.8'inin eğitime ailelerin de katılmalarını tercih ettiklerini, %8.2'sinin ise tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun eğitim öğretim sürecinde aile katılımı çalışmalarını tercih ettikleri görüşü ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarını ne kadar sürede yapılması ile ilgili görüşlerinde öğretmenlerin % 68.2'sinin ailelerin eğitime 1–2 saat katılmalarını, % 4.5'inin ise ailelerin eğitime tüm gün katılmalarını uygun buldukları görülmüştür. Okulöncesi öğretmenlerinden %31'inin ise diğer zaman diliminde (ihtiyaç duyulduğu zaman, belirlenen gün ve saatte) ailelerin eğitime katılmalarını tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerinin tümü aile katılım çalışmalarında annelerin daha istekli olduğu konusunda hemfikirdir. Araştırmaya katılan okulöncesi eğitimi öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarının çocuk açısından yararlı olup olmadığı hakkında görüşlerinde öğretmenlerin %97.3'ü aile katılımı çalışmalarının çocuklar açısından yararlı olduğu, %2.7'si ise yararlı olmadığına ilişkin görüş bildirmiştir.

Akkaya (2007), okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile etkinlikleri konusunda öğretmen ve veli görüşlerinin saptanması amacıyla "Öğretmenlerin ve Velilerin Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarına İlişkin Görüşleri" adlı çalışma yapmıştır. Araştırma, Eskişehir il merkezindeki bağımsız anaokullarında görev yapan okulöncesi eğitim öğretmeni ve çocukları bu okullarda öğrenim gören velilerin görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler 25 okulöncesi eğitim öğretmeni ve 25 veliden yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

öğretmenlerin aile katılımı çalışmaları için öncelikle, ailelere ihtiyaç belirleme formu uyguladıkları ve elde edilen sonuçlara göre çalışmalar düzenledikleri görülmüştür. Öğretmenlerin ve velilerin, düzenlenen aile katılımı çalışmaları ve bu çalışmaların etkileri konusundaki düşünceleri birbirleriyle örtüşmekte, aile katılımı çalışmalarında bulunan her birey mutlu olduğunu ifade etmektedir. Aile katılımı çalışmalarında öğretmenler velilerin sınıf içinde uygulanan aile katılım çalışmalarından daha fazla yararlandığını söylerken; veliler ise sinema, tiyatro, gezi gibi sınıf dışı aile katılımı çalışmalarına daha çok katılım gösterdiklerini ifade ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin, aile katılım çalışmalarına ilişkin ailelerden beklentilerinin daha çok, katılımın artırılması ve babaların da katılım göstermesi yönünde olduğu, velilerin aile katılım çalışmalarına ilişkin öğretmenlerden ve yöneticilerden beklentilerinin ise, yapılan çalışmaların çeşidinin arttırılması olduğu görülmüştür (Akkaya, 2007).

Türe (2018), sosyal bilgiler dersine aile katılımının nasıl sağlanabileceğini ve aile katılımlı etkinliklerle işlenen sosyal bilgiler dersine ilişkin öğrenci, aile ve öğretmen görüşlerini ortaya koymak amacıyla "Sosyal Bilgiler Dersinde Aile Katılımına Dayalı Etkinliklerden Yararlanma: Bir Eylem Araştırması" adlı araştırmasını bir Devlet Ortaokulu'nun 5.sınıf öğrencileri, bu öğrencilerin aileleri ve sosyal bilgiler öğretmeninin katılımı ile gerçekleştirmiştir. Araştırmanın verileri, kişisel bilgi formu, yarı-yapılandırılmış görüşmeler, odak grup görüşmeleri, gözlemler, öğrenci anekdot defterleri, aile iş birliği defterleri, araştırmacı günlüğü ve geçerlik komitesi ses kayıtları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler dersinin evde, okulda ve okul dışında çeşitli aile katılımlı etkinlikler ile işlenmesinin olanaklı olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler dersinde evde gerçekleştirilen aile katılımlı etkinliklerin aile-çocuk ilişkilerinin güçlenmesini, okulda öğrenilenlerin tekrarını ve aile üyelerinin birlikte iyi zaman geçirmesini sağladığı ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler dersinde okulda ve okul dışında gerçekleştirilen aile katılımlı etkinliklerin aile-öğrenci-öğretmen, ilişkilerinin güçlenmesini, ailelerin sınıf ortamını görmesini ve çocuklarının arkadaşlarını tanımasını sağladığı ortaya çıkmıştır.

Doğan (2018), ailelerin okul sürecine katılım seviyesi ve ilkokul öğrencilerinin İngilizce dersi akademik başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacıyla "Ailenin Katılım ve Desteği ile İlkokul Öğrencilerinin İngilizce Dersi Akademik Başarısı Arasındaki İlişkiler" adlı çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda, aile katılım seviyesi ve ilkokul öğrencilerinin İngilizce dersi akademik başarı seviyesi arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Öğrencilerin sınıf seviyesi yükseldikçe, ailenin katılım seviyesinde düşüş tespit edilmiş, ancak bunun İngilizce dersi akademik başarısına herhangi bir etkisi bulunamamıştır. Bu konuda öğretmenlere velileri okul sürecine dahil etmek için daha fazla çaba göstermesi, velilere ise çocuklarının okul başarısını takip etmek ve aksaklıklar durumunda ne yapmaları gerektiğini bilmeleri için okul sürecine daha fazla katılmaları önerilmiştir.

Özkarslı (2009), aile ve öğretmen destekli yapılandırmanın ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersi ses ünitesinde başarılarına ve kavram öğrenmelerine etkisini araştırmak amacıyla "Aile ve Öğretmen Destekli Yapılandırmanın 5. Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Başarı ve Kavram Öğrenmeye Etkisi" adlı araştırma yapmıştır. Araştırma, İstanbul'da 160 5. sınıf öğrencisiyle ön test-son test deneysel modelde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada aile destekli, öğretmen destekli, aile ve öğretmen destekli eğitimin akademik başarı ve kavram öğrenilmesine etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, aile destekli, öğretmen destekli ve hem aile hem de öğretmen destekli öğrencilerin akademik başarılarının ve kavram öğrenmelerinin olumlu etkilendiği bulunmuştur.

Kotaman (2008), ana babalarının çocuklarının eğitim-öğretimlerine katılım düzeylerini belirlemek amacıyla "Türk Ana-Babaların Çocuklarının Eğitim Öğretimine Katılım Düzeyleri" adlı araştırmayı İstanbul'da yapmıştır. Araştırma sonucunda anne ve babaların çocuğun eğitim öğretimine katılımda yüksek düzeyde oldukları ortaya çıkmıştır. Öğrenim durumuna bakıldığında, üniversite mezunu olan anne ve babaların, üniversite mezunu olmayan anne-babalara oranla çocuklarının eğitim öğretim sürecine daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. Anne-babaların

çocuklarının eğitim-öğretimlerine katılımları ile çocuklarının akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

İflazoğlu Saban ve Şeker (2010), ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin performans görevi yapma başarıları ile ailelerinin katılımları arasındaki ilişkinin ortaya konması amacıyla "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Performans Görevlerindeki Başarıları ile Ailelerin Eğitim Öğretim Çalışmalarına Katılım Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi" adlı araştırmasını Mersin ili Tarsus ilçesinde alt-orta ve üst sosyo-ekonomik düzeylerden 6 okulda, çocukları 5. sınıfta okuyan 297 veli ve bu sınıflarda görev yapan 8 öğretmen ile gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda, velilerin 100'ünün (%33.7) düşük katılım düzeyine, 108'inin (%36.4) orta katılım düzeyine ve 89'unun (%30) yüksek katılım düzeyine sahip oldukları; Aile katılım düzeyleri ile Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji ve Sosyal Bilgiler derslerinden alınan performans görevi notları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Aile katılım düzeyi ile sosyo-ekonomik düzey arasında anlamlı bir farklılaşmanın bulunduğu görülmüştür. Buna göre ev temelli katılım alt ölçeginde alınan puan açısından üst sosyo-ekonomik düzeye sahip velilerin lehine bir farklılık ortaya konmuştur. Nitel veriler analiz edildiğinde veliler; tüm derslerde verilen performans görevlerine aynı önemi verdiklerini, performans görevinin çocuklar için olumlu yanlarının olduğunu ve kısaca araştırma yapılması gereken bir ödev olarak tanımlamıştır. Öğretmenler, performans görevi için velinin, öğretmenin ve öğrencinin birtakım sorumlulukları olduğunu, performans görevinin öğrencinin başarısında katkısı olduğunu ve çoğunlukla olumlu yanları olduğunu belirtmişlerdir.

Çiftçi (2014) "Ortaokul Öğrencilerinin Anne-Baba Katılım Düzeyi ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmasında ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi ve anne-baba katılım düzeyinin ebeveynin cinsiyetine, yaşına, eğitim durumuna, algılanan gelir durumuna, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine, sahip olunan çocuk sayısına, öğrencinin cinsiyetine ve sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırmanın örneklemini, 265'i kız, 227'si erkek olmak üzere toplam

492 ortaokul öğrencisi ve öğrencilerin anne-babaları oluşturmuştur. Araştırma sonucunda anne-baba katılım düzeyinin ebeveynlerinin cinsiyetine, eğitim durumuna, ailenin sosyo-ekonomik düzeyine ve sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre annelerin katılım düzeylerinin babaların katılım düzeyine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen diğer bulgu ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim durumu arttıkça anne-baba katılım düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca ailede bulunan çocuk sayısı arttıkça anne-baba katılım düzeyinin azaldığı görülmüştür. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasında anlamlı pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

2.5.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Powell, Seung-Hee Son, Nancy File ve San Juan (2008), "Aile-Okul İlişkileri ve Devlet Ana Sınıflarında Çocukların Akademik ve Sosyal Sonuçları" adlı araştırmasında çocukların sosyal ve akademik kazanımlarını sonbahar ve ilkbaharda ayrı ayrı değerlendirmiştir. Analizler öğretmenin çocuklarla sınıf içi etkileşimin kalitesi, ebeveynlerin evde yardımı, ebeveynlerin eğitim seviyesi ve çocukların ırk/etnik kökeni açısından kontrol edildiğinde, ailenin katılımı çocukların sosyal becerilerini ve matematik becerilerini pozitif bir şekilde etkilediğini davranış problemlerini de negatif yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Castro vd. (2015), "Öğrencinin Akademik Başarısında Aile Katılımı: Bir Meta Analiz" adlı makalesinde 2000-2013 yılları arasında yayımlanmış 37 araştırma ile meta analizi yapmıştır. Aile katılımı çeşidiyle akademik başarı arasında en güçlü ilişkiler aileler çocuklarıyla ilgili yüksek akademik beklentilere sahip olduğunda, okul aktiviteleri ve okul çalışmalarını geliştirip sürdürdüklerinde ve onların okuma alışkanlıklarını geliştirdiklerinde ortaya çıkmıştır. Bulgular aile katılımının en etkili yolunun çocuklarının akademik amaçlarına eşlik ederek ve onları gözlemleyerek yapılması gerektiğini ortaya koymuştur.

Troncale (2011), Ulusal Sertifikalı Öğretmenler Kurulunun aileleri ve toplumu sosyal bilgiler dersine hangi yollarla entegre ettiğini araştırmak amacıyla "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Aile ve Toplum Ortaklıklarının Rolü: K- 3 Ulusal Sertifikalı Öğretmenlerin Uygulamaları" konulu çalışmayı yapmıştır. Veriler Amerika'daki çeşitli okulların Ulusal Sertifikalı Öğretmenlerinden rastgele seçilmiş 200 öğretmenden elde edilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından uyarlanan anketler, sınıf gözlemleri ve görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda tüm katılımcıların aile ve toplum katılımının öğrenci başarısında önemli bir rol oynadığı konusunda hem fikir olduğu bulunmuştur.

Gonzalez-De Hass, Willems ve Doan Holbein (2005), "Aile Katılımı ile Öğrenci Motivasyonu Arasındaki İlişkinin İncelemesi" adlı makalesinde aile katılımının öğrenci motivasyonunu nasıl etkilediğini bulmayı amaçlamıştır. Bu amaçla Eğtim Kaynakları Bilgi Merkezi (ERIC) ve PsychINFO veri tabanlarında 1967'den beri aile katılımı ve motivasyon sözcüklerini kullanan tüm yayımlanmış makaleler incelenmiş ve tarama aile katılımını öğrenci akademik başarı sonucu üzerinde bir değişken olarak gören ve sadece Amerika'da anaokulundan lise son sınıfa kadar devlet okullarında öğrenim gören çocuklar üzerine odaklanmış ve İngilizce dilinde yayımlanmış çalışmalar olarak daraltılmıştır. Araştırmacılar aile katılımının yalnızca çocuğun eğitimindeki katılımına odaklanmış ve 13 makaleyi incelemiştir. İncelenen makalelerde sonuç olarak ilkokuldan liseye kadar tüm öğrenci çalışmaları göstermiştir ki aile katılımıyla okul hayatına katılım, iç/dış motivasyon, algılanan yeterlilik, algılanan kontrol, öz düzenleme, amaç odaklılık ve okuma isteği motivasyonel yapıları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Aile katılımı öğrencilerin akademik hayata katılmaları üzerinde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Metlilo (2017), ailelerin eğitime katılım düzeyini öğretmen ve veli görüşlerine göre belirleyebilmek amacıyla "Öğretmen ve Veli Görüşlerine Göre Ailelerin Eğitime Katılımı" adlı araştırma yapmıştır. Araştırma Türkçe, Boşnakça ve Arnavutça eğitim veren 300 ilk ve ortaokul öğretmeni ve 105 öğrenci velisi ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; ailelerin eğitime katılımı öğretmen

görüşlerine göre yüksek düzeyde, veli görüşlerine göre orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.Veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılımı veli görüşlerine göre eğitim seviyesi değişkeni açısından lisans üstü eğitim seviyesi diğer eğitim seviyeleri boyutlarına göre görece daha yüksek düzeydedir. Veli görüşlerine göre gelir durumu değişkenine ilişkin ailelerin eğitime katılım düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ailelerin eğitime katılması düzeyine ilişkin velinin yakınlık derecesi, veli görüşlerinin farklılaşmasına sebep olmamıştır. Ailelerin eğitime katılım düzeyi, velinin yakınlık derecesi bakımından her iki değişkende de görece orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Dotterer (2016), kentli gençlerin okul deneyimlerini daha iyi anlamak amacıyla ebeveynlerin eğitim sürecine katılımının akademik sonuçlarla doğrudan ya da dolaylı olarak etkisini incelemek için "Kentli Gençler Arasında Ebeveyn Katılımı ve Akademik Sonuçları: Okul Bağlılığı Rolünün İncelenmesi" adlı araştırma yapmıştır.Araştırma 6., 7. ve 8. Sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre aile katılımı, öğrencinin davranışsal ve bilişsel gelişimine olumlu katkı sağladığını göstermektedir. Aile katılımının, akademik yeterlik ve başarıya da katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Akademik yeterlik ve başarı üzerine duyuşsal, bilişsel ve davranışsal farklı etkiler buldukça, sonuçlar da gençlerin okul yaşantısı ve akademik başarıları üzerinde aile katılımının önemini vurgulamakta ve okul yaşantısının farklı ögelerini aynı anda ele almanın öneminin altını çizmektedir.

Chen (2005), "Aile, Öğretmen ve Akran Akademik Desteği ile Hong Kong'lu Gençlerin Akademik Başarıları Arasındaki İlişki: Akademik Bağlılığın Arabulucu Rolü" adlı araştırma yapmıştır. Araştırma Hong Kong'ta bir ortaokuldaki üç düzeyden seçilen (3.-5. Sınıflar) 270 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencinin kendi çabasına rağmen ortaya çıkan akademik başarısızlığı ile ebeveyn, öğretmen ve akran desteği arasında ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ilişkinin boyutu; en iyi olmayı başarmak için öğretmen desteği, buna takiben ebeveyn desteği ve de algılanan akran desteği gibi destek sistemlerine

göre farklılık göstermiştir. Hem ebeveyn hem de öğretmen desteği algısı akademik başarıyla doğrudan ilişkilidir. Ayrıca, öğretmen desteğine ilişkin algı öğrenci başarısı üzerindeki en çok katkıyı sağlayan öge olmuştur.

Lam ve Ducreux (2013), ortaokul öğrencilerinin akademik başarısı üzerinde ebeveyn etkilerini araştırmak için "Ortaokul Öğrencileri Arasında Akademik Başarı ve Ebeveyn Etkileri: Ebeveyn Bakış Açısı" adlı araştırma yapmıştır. Araştırma 32 ortaokul öğrenci velisi ile gerçekleşmiştir. Elde edilen bulgulara gore anne baba iletişimi ile akademik başarı arasında önemli bir ilişki vardır. Araştırma sonucunda yüksek eğitim alan ebeveynlerin çocuklarının eğitim öğretim sürecine daha çok dahil oldukları tespit edilmiştir.

Zong, Zhang ve Meilin Yao (2018), "Ebeveyn Katılımı ve Çinli Ortaokul Öğrencilerinin Başarı Hedefleri: Ebeveyn Stillerinin Arabulucu Rölü" adlı araştırma yapmışlardır. Araştırma 614 dördüncü ve beşinci sınıf öğrencisi ile gerçekleşmiştir. Elde edilen bulgulara göre ev etkinlikleri performans yaklaşımlı hedeflerle olumlu ilişkilendirilmiş, okul bazlı katılım uzmanlık hedeflerini olumlu etkilemiş ve akademik sosyalleşme hem performans hem de uzmanlık hedeflerini olumlu etkilemiştir. Ebeveyn psikolojik kontrolü performans hedefleri ve iki çeşit aile katılımı (akademik sosyalleşme ve ev etkinlikleri katılımı) arasındaki ilişkiyi ılımlı hale getirmiştir. Bu bulgular aile katılımını kavramsallaştırmada çok yönlü bir yaklaşımı ve aile katılımını uygun bir ebeveynlik stili içerisinde değerlendirme gerekliliğini vurgulamıştır.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada tarama (survey) ve korelasyonel (correlational) araştırma desenleri kullanılmıştır (Creswell, 2008). Tarama modeli kullanılarak anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği; korelasyonel model ile de anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmada veriler 2017–2018 eğitim-öğretim yılının 2. döneminde Edirne il merkezinde, sosyoekonomik durumlarına göre seçilen dokuz ilkokulda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerin anne ve babalarından toplanmıştır.

Çalışmaya toplam 824 ebeveyn katılmıştır. Ebeveynlerin 430'u (%52.2) annelerden, 394'ü (%47.8) ise babalardan oluşmaktadır. Anne ve babaların yaşlarına, eğitim düzeylerine, algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine, ailelerinin aylık toplam gelirlerine ve çocuk sayılarına göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Anne ve babaların demografik özelliklerine göre dağılımı (N = 824)

Demografik Özellikler		Anne (n = 430)		Baba (n = 394)	
		n	%	*n*	%
Yaş					
	≤ 35 yaş	163	37.9	51	12.9
	36 - 45 yaş arası	221	51.4	242	61.4
	≥ 46 yaş	23	5.3	81	20.6
	Toplam	407	94.7	374	94.9
	Cevapsız	23	5.3	20	5.1
Eğitim Düzeyi					
	Okul Bitirmedi	9	2.1	3	.8
	İlkokul Mezunu	83	19.3	61	15.5
	Ortaokul Mezunu	51	11.9	53	13.5
	Lise Mezunu	157	36.5	136	34.5
	Üniversite ve üzeri	129	30.0	137	34.8
	Toplam	429	99.8	390	99.0
	Cevapsız	1	.2	4	1.0
Algılanan Sosyoekonomik Düzey					
	Alt Sosyoekonomik Düzey	50	11.6	38	9.6
	Orta Sosyoekonomik Düzey	358	83.3	339	86.0
	Üst Sosyoekonomik Düzey	19	4.4	15	3.8
	Toplam	427	99.3	392	99.5
	Cevapsız	3	.7	2	.5
Ailenin Aylık Toplam Geliri[a]					
	≤ 1.603TL	60	14.0	47	11.9
	1.604TL - 3.207TL arası	153	35.6	143	36.3
	3.208TL - 4.811TL arası	96	22.3	100	25.4
	4.812TL - 6.415TL arası	61	14.2	56	14.2
	≥ 6.416TL	43	10.0	37	9.4
	Toplam	413	96.0	383	97.2
	Cevapsız	17	4.0	11	2.8
Çocuk Sayısı					
	Bir çocuk	131	30.5	115	29.2
	İki çocuk	230	53.5	208	52.8
	Üç çocuk	53	12.3	56	14.2
	Dört çocuk	16	3.7	15	3.8

Not. [a]Veri toplama döneminde (2017–2018 eğitim-öğretim yılı ikinci dönem) asgari net ücret 1603.12 TL'dir (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2018).

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan annelerin (n = 430) 163'ü 35 yaş ve altında, 221'i 36-45 yaş arasında, 23'ü ise 46 yaş ve üzerindedir. Yirmi üç anne ise yaşlarını belirtmemiştir.

Annelerin 9'u herhangi bir okul bitirmemiştir. 83'ü ilkokul, 51'i ortaokul, 157'si lise ve 129'u üniversite ve üzeri mezunudur. Bir anne ise eğitim düzeyini belirtmemiştir.

Annelerin 50'si kendilerini alt, 358'i orta ve 19'u üst sosyoekonomik düzeyde algılamaktadır. Üç anne ise sosyoekonomik düzeylerini belirtmemiştir.

Annelerin 60'ı ailelerinin toplam aylık gelirini 1.603TL ve altı, 153'ü 1.604TL - 3.207TL arası, 96'sı 3.208TL - 4.811TL arası, 61'i 4.812TL - 6.415TL arası, 43'ü 6.416TL ve üzeri olarak belirtmiş, 17'si ise bu konuda bilgi vermemiştir.

Çocuk sayısı bakımından annelerin 131'i bir çocuğu, 230'u iki, 53'ü üç, 16'sı ise dört çocukları olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan babaların (n = 394) ise 51'i 35 yaş ve altında, 242'si 36-45 yaş arasında, 81'i ise 46 yaş ve üzerindedir. Yirmi baba ise yaşlarını belirtmemiştir.

Babaların 3'ü herhangi bir okul bitirmemiştir. 61'i ilkokul, 53'ü ortaokul, 136'sı lise ve 137'si üniversite ve üzeri mezunudur. Dört baba ise eğitim düzeyini belirtmemiştir.

Babaların 38'i kendilerini alt, 339'u orta ve 15'i üst sosyoekonomik düzeyde algılamaktadır. İki baba ise sosyoekonomik düzeylerini belirtmemiştir.

Babaların 47'si ailelerinin toplam aylık gelirini 1.603TL ve altı, 143'ü 1.604TL - 3.207TL arası, 100'ü 3.208TL – 4.811TL arası, 56'sı 4.812TL - 6.415TL arası, 37'si 6.416TL ve üzeri olarak belirtmiş, 11'i ise bu konuda bilgi vermemiştir.

Çocuk sayısı bakımından babaların 115'i bir çocuğu, 208'i iki, 56'sı üç, 15'i ise dört çocukları olduğunu belirtmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada veriler iki ölçek yoluyla toplanmıştır. Veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik analizleri 824 kişilik asıl veri seti üzerinde gerçekleştirilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi (Exploratory Factor Analysis) ve Cronbach alfa (Cronbach's Alpha) güvenirlik katsayısı (α) hesaplamaları SPSS paket programı ile Doğrulayıcı Faktör Analizi (Confirmatory Factor Analysis) (DFA) ise AMOS istatistik programı ile gerçekleştirilmiştir. Ölçekler ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

1. Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeği: Velilerin sosyal bilgiler dersine verdiği önemi ölçmek amacıyla, 2017-2018 öğretim yılı 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki (MEB, 2017) kazanımlar kullanılmıştır. Programdaki 4. sınıf kazanımları (MEB, 2017, ss. 17- 19) listelenerek anne ve babalardan bu kazanımların önemine ilişkin görüşlerini 5'li likert ölçeği üzerinde belirtmeleri istenmiştir (1 = *Hiç Önemli Değil*, 2 = *Önemli Değil*, 3 = *Orta Düzeyde Önemli*, 4 = *Önemli,* 5 = *Çok Önemli*). Ölçekten alınan yüksek puanlar anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin daha olumlu düşündüklerini göstermektedir.

Ölçek hazırlandıktan sonra bir sınıf öğretmeni, bir 4.sınıf öğrenci velisi ve bir öğretim üyesinden görüş alınmıştır. Dönüt olarak ölçeğin açık ve anlaşılır olduğu

belirtilmiştir. Bu görüşmeler neticesinde uygulanacak ölçekte herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeği ile toplanan verilerin faktör analizine uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO; Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) ve Bartlett Küresellik (Bartlett's Test of Sphericity) testleri uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO katsayısı .96; Bartlett Küresellik testi sonucu da anlamlı bulunmuştur [X^2 (528) = 15373.45, $p < .001$]. Bu sonuçlar Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeğinin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2014; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; Field, 2009). Temel Bileşenler Analiz Yöntemi (Principal Component Analysis) kullanılarak yapılan ilk aşama faktör analizi sonuçları özdeğeri (Eigenvalue) 1'den büyük dört faktör ortaya koymuştur (Bknz. Tablo 2). Bununla birlikte ilk faktörün açıkladığı varyans (% 41.37), takip eden ikinci faktörün (%7.34) yaklaşık 6 katı daha fazla varyans açıklamaktadır. Ayrıca birinci faktörün en düşük faktör yükü değeri .54'tür (4. madde/kazanım). Bu bulgular ölçeğin tek faktörlü olarak da değerlendirilebileceğini göstermektedir (Büyüköztürk, 2014; Çokluk vd., 2012). Araştırmanın amacı da göz önünde bulundurularak ve birinci analizin bulgularının da uygun olmasıyla, faktör sayısı 1'e sabitlenerek işlemler tekrar edilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler/Kazanımlar[a]	Birinci Analiz				İkinci Analiz	
	Faktör Yükleri				FOV	FOV
	1	2	3	4		
SB.4.1.1. Resmî kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	.57	.11	.39	.01	.49	.33
SB.4.1.2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.	.64	.16	.45	-.02	.63	.40
SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanır.	.61	-.12	.45	.08	.59	.37

SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.	.54	.15	.18	-.02	.34	.29
SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.	.60	-.12	.34	-.10	.50	.36
SB.4.2.1. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak ailesinin geçmişine dair soyağacı oluşturur.	.62	.17	.11	.29	.50	.38
SB.4.2.2. Ailesi ve çevresindeki millî kültürü yansıtan ögeleri araştırarak örnekler verir.	.65	.07	.12	.10	.45	.42
SB.4.2.3. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.	.60	.30	.05	.00	.45	.36
SB.4.2.4. Millî Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Millî Mücadele'nin önemini kavrar.	.61	-.09	.22	-.06	.44	.38
SB.4.3.1. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	.65	.32	.09	.04	.53	.42
SB.4.3.2. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.	.60	.51	.06	.13	.64	.36
SB.4.3.3. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşerî unsurları ayırt eder.	.60	.34	.07	.06	.48	.36
SB.4.3.4. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.	.62	.47	-.16	.10	.65	.39
SB.4.3.5. Yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	.67	.35	-.13	.07	.60	.45
SB.4.3.6. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.	.66	-.11	-.14	.15	.49	.43
SB.4.4.1. Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.	.67	.16	.00	.15	.49	.44
SB.4.4.2. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.	.63	.34	-.27	-.06	.59	.40
SB.4.4.3. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır.	.66	.32	-.30	.00	.63	.44

SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.	.63	.07	-.16	.13	.45	.40
SB.4.4.5. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve doğaya zarar vermeden kullanır.	.66	-.28	-.14	.08	.54	.44
SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	.66	-.37	-.09	.15	.60	.44
SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.	.67	-.18	-.04	.06	.49	.45
SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.	.63	-.45	-.12	.30	.69	.39
SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.	.64	-.36	-.19	.37	.71	.41
SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	.61	-.46	-.09	.22	.65	.38
SB.4.6.1. Çocuk olarak haklarının farkına varır.	.64	-.32	.15	-.18	.56	.40
SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.	.66	-.39	.09	-.18	.63	.44
SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.	.65	-.10	.14	-.25	.52	.42
SB.4.6.4. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.	.69	-.23	.01	-.19	.56	.47
SB.4.7.1. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.	.72	.01	-.21	-.36	.70	.53
SB.4.7.2. Türkiye'nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.	.72	-.10	-.22	-.26	.65	.52
SB.4.7.3. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	.71	.05	-.35	-.28	.71	.50
SB.4.7.4. Farklı kültürlere saygı gösterir.	.69	-.09	-.05	-.34	.60	.47
Öz Değer	13.65	2.42	1.39	1.08		13.65
Açıklanan Varyans (%)	41.37	7.34	4.21	3.28		41.37

Not. [a]Tüm maddeler/kazanımlar 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programından (MEB, 2017, ss. 17- 19) aynen alınmıştır; FOV = Faktör Ortak Varyansı

Tablo 2'de görüldüğü gibi ikinci faktör analizinin sonucunda elde edilen faktör ortak varyanları % 29 (madde 4) ile % 53 (madde 30) arasında değişmektedir. Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Önem Ölçeğinin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise .95 olarak bulunmuştur.

2. Anne-Baba ve Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba: Bu ölçek Régner vd. (2009)'nin geliştirdiği *Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği'*nin Türkçe uyarlamasından (Dündar, 2014) sosyal bilgiler dersine uygun hale getirilen versiyonundan (Dündar, 2017) anne ve babalara uyarlanarak oluşturulmuştur.

Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği, Régner vd. (2009) tarafından öğrencilerin algısından anne-babalarının ve öğretmenlerinin akademik katılımlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş ve Dündar (2014) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği 4 faktörden (Algılanan Anne-Baba Akademik İzleme, Algılanan Anne-Baba Akademik Destek, Algılanan Öğretmen Akademik İzleme, Algılanan Öğretmen Akademik Destek) ve her faktörde 4 madde olmak üzere toplam 16 maddeden oluşmaktadır (Dündar, 2014; Régner vd. 2009). Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği daha sonra Dündar (2017) tarafından sosyal bilgiler dersinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımını ölçecek şekilde "Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler" ismiyle düzenlenerek geçerlik ve güvenirliği yapılmıştır (Dündar, 2017). Bu çalışmada ise "Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler*"* (Dündar, 2017)' de bulunan maddeler anne-babalar tarafından doldurulacak şekilde, anne-babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılımlarını ve algıladıkları öğretmen akademik katılımını ölçecek şekilde düzenlenerek kullanılmıştır. Uyarlama işlemleri sonucunda ortaya çıkan ölçeklerden örnek maddeler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Orijinal ve Uyarlanmış Ölçek Madde Örnekleri

Ölçek Adı	Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği	Algılanan Anne-Baba ve Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler	Anne-Baba ve Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba
Açıklama	Geliştiren: Régner vd. (2009) Uyarlayan: Dündar (2014)	Sosyal bilgiler dersine uyarlama (Régner vd., 2009 ve Dündar, 2014'ten uyarlayan Dündar, 2017)	Bu araştırma kapsamında uyarlama
Örnek Madde	Annem ve babam ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.	Annem ve babam sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.	Çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapıp yapmadığını takip ederim.
	Öğretmenlerim ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip ederler.	Öğretmenimiz sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerimi yapıp yapmadığımı takip eder.	Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapıp yapmadığını takip eder.

Not: Tüm ölçeklerde maddeler için cevap seçeneği olarak 5'li Likert kullanılmıştır (1 = *kesinlikle katılmıyorum*; 2 = *katılmıyorum*; 3 = *kararsızım*; 4 = *katılıyorum*; 5 = *kesinlikle katılıyorum*).

Tablo 3'te görüldüğü gibi bu araştırma kapsamındaki uyarlama işlemi iki farklı alt ölçek ortaya çıkarmıştır. Birinci ölçek anne ve babanın sosyal bilgiler dersindeki kendi akademik katılımına ilişkin görüşlerini ölçmektedir (Anne-Baba Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba); ikincisi ise anne ve babanın öğrencinin öğretmeninin sosyal bilgiler dersinde akademik katılımına ilişkin algıladıkları katılımı ölçmektedir (Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba). Bu nedenle bu farklı iki ölçeğin iki faktörlü (Akademik İzleme ve Akademik Destek) yapısını doğrulamak için her iki ölçek için ayrı ayrı DFA yapılmıştır. Sonuçların değerlendirilmesinde uyum indeksleri olarak

Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness of Fit) (X^2), X^2/sd, Ortalama Hataların Karekökü (Root Mean Square Residual) (RMR), Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index) (GFI), Normlandırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index) (NFI), Artırmalı Uyum İndeksi (Incremental Fıt Index) (IFI), Tucker & Lewis Indeksi (TLI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index) (CFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü (Root Mean Square Error of Approximation) (RMSEA) ve Standardize Edilmiş Kalıntıların Ortalama Kare Kökü (Standardized root mean square residual) (SRMR) kullanılmıştır. DFA sonuçlarının kabul edilebilir olarak değerlendirilebilmesi için X^2 sonucunun anlamlı çıkmaması ($p > .05$), X^2/sd'nin 3'ten küçük, RMR'nin ve RMSEA'nın .08'den küçük GFI, NFI, IFI ve TLI'nın .90'dan büyük; CFI'nın .95'den büyük; ve SRMR'nin .10'dan küçük olması gerektiği belirtilmektedir (Bayram, 2010; Byrne, 2001; Hu ve Bentler, 1999; Çokluk vd., 2012; Meydan ve Şeşen, 2011; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003).

DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri Tablo 4'te, faktör yükleri ise Tablo 5'te ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 4. Anne- Baba ve Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba'nın Alt Ölçeklerine İlişkin DFA Sonuçları

$X^2(19)$	p	X^2/sd	RMR	GFI	NFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA	SRMR
Anne-Baba Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba										
161.97	< .001	8.53	.02	.95	.95	.96	.94	.96	.10	.03
Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba										
197.81	< .001	10.41	.01	.94	.97	.97	.96	.97	.11	.03

Tablo 4'te görüldüğü gibi X^2/sd ve RMSEA hariç diğer uyum indeksleri oldukça iyi sonuçlar vermiştir. Bu sonuçlara göre her iki ölçeğin de *Akademik İzleme* ve *Akademik Destek* olarak iki faktörlü yapısının doğrulandığı söylenebilir (Bayram, 2010; Byrne, 2001; Hu ve Bentler, 1999; Çokluk vd., 2012; Meydan ve Şeşen, 2011; Schermelleh-Engel vd., 2003).

Tablo 5. Anne-Baba Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba

Maddeler	Faktör Yükleri
Faktör 1: Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik İzleme-Anne-Baba (α = .89)	
2. Çocuğumun sosyal bilgiler dersinde elinden gelenin en iyisini yapıp yapmadığını kontrol ederim.	.85
3. Çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarının sonuçlarını takip ederim.	.84
4.Çocuğumun sosyal bilgiler dersinde ilerleme gösterip göstermediğini kontrol ederim.	.80
1.Çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapıp yapmadığını takip ederim.	.78
Faktör 2: Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Destek-Anne-Baba (α = .80)	
5.Sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarında zorluklarla karşılaştığında çocuğuma destek olurum.	.78
7.Sosyal bilgiler dersi ile ilgili problemleri hakkında çocuğumla konuşurum.	.75
8.Sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapması için çocuğuma tavsiyelerde bulunurum.	.71
6.Sosyal bilgiler dersinde yüksek notlar aldığında çocuğumu takdir ederim.	.60

Tablo 5'te görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik İzleme-Anne-Baba boyutunun faktör yükleri .78 ile .85 arasında değişmektedir ve bu faktör için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .89 bulunmuştur. Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Destek-Anne-Baba boyutunun faktör yükleri .60 ile .78 arasında değişmektedir ve bu faktör için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .80 bulunmuştur. Tüm ölçek için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise .89 bulunmuştur.

Tablo 6. Algılanan Öğretmen Akademik Katılım Ölçeği-Sosyal Bilgiler-Anne ve Baba

Maddeler	Faktör Yükleri
Faktör 1: Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik İzleme-Anne ve Baba (α = .95)	
11. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarının sonuçlarını takip eder.	.93
10. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersinde elinden gelenin en iyisini yapıp yapmadığını kontrol eder.	.92
12. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersinde ilerleme gösterip göstermediğini kontrol eder.	.91
9. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapıp yapmadığını takip eder.	.85
Faktör 2: Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Destek-Anne ve Baba (α = .91)	
13. Öğretmeni, çocuğum sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarda zorluklarla karşılaştığında ona destek olur.	.88
16. Öğretmeni, sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapması konusunda çocuğuma tavsiyelerde bulunur.	.84
15. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili problemleri hakkında onunla konuşur.	.84
14. Öğretmeni, çocuğum sosyal bilgiler dersinde yüksek notlar aldığında onu takdir eder.	.82

Tablo 6'da görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik İzleme-Anne ve Baba boyutunun faktör yükleri .85 ile .93 arasında değişmektedir ve bu faktör için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .95 bulunmuştur. Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Destek-Anne ve Baba boyutunun faktör yükleri .82 ile .88 arasında değişmektedir ve bu faktör için

Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .91 bulunmuştur. Tüm ölçek için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ise .95 bulunmuştur.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplama süreci başlamadan önce gerekli resmi izinler alınmıştır (EK 1). Veriler okul yönetimi ve sınıf öğretmenlerinin rehberliğinde dördüncü sınıf öğrencilerine dağıtılmıştır. Her bir dördüncü sınıf öğrencisine, dosya içinde anne-babalarına hitaben bir ön yazı ile birlikte (EK 2) bir tane anne ve bir tane de baba tarafından doldurulmak üzere iki adet anket (EK 3) verilmiştir. Anketler daha sonra okullar ziyaret edilerek araştırmacının kendisi tarafından toplanmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ

Verilerin analizi SPSS istatistik programı ile yapılmıştır. Analizler sırasında anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ ölçüt alınmıştır. İstatistiksel teknik olarak bağımsız değişkenin özelliğine göre iki grup arasındaki farklılıklar için bağımsız gruplar *t* testi, üç veya daha fazla grup karşılaştırmaları için ise ANOVA testi kullanılmıştır. Levene testinin anlamlı çıktığı ($p < .05$) diğer bir deyişle varyansların homojen olmadığı durumlarda ANOVA testi içinde bulunan Welch *F* testi kullanılmıştır. ANOVA testi sonucunda anlamlı sonuçlar bulunması durumunda, ikili karşılaştırmalar için eğer varyanslar homojense LSD, değilse Games-Howell post hoc testleri kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler için Pearson korelasyon hesaplamaları, basit ve çoklu regresyon analizleri yapılmıştır (Büyüköztürk, 2014; Field, 2009; Morgan, Leech, Gloeckner ve Barret, 2004).

Parametrik testlerden olan *t* testi ve ANOVA verilerin normal dağılım göstermediği durumlarda da geçerli sonuçlar verebilmektedir (Field, 2009; Morgan vd., 2004). Ancak varyansların homejen olmadığı durumlarda ANOVA testinin

sonuçlarını dikkatli yorumlamak gereklidir. Bu durumda nonparametrik alternatif Kruskal-Wallis yerine ANOVA içinde Welch *F* testi seçeneği kullanılabilir (Field, 2009).

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmadan elde edilen bulgular araştırma amaçları doğrultusunda aşağıda verilmiştir.

Amaç 1. Anne ve babalar arasında sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde anlamlı farklılık var mıdır?

Bu amaca ilişkin anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerini, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerini ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini karşılaştırmaya yönelik yapılan bağımsız gruplar *t* testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Anne ve Babaların Görüşlerine İlişkin t Testi Sonuçları

Değişken	Ebeveyn	*n*	$\bar{X}$	*SS*	*t* (822)	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Anne	430	4.20	0.49	0.74	.460
	Baba	394	4.18	0.51		
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Anne	430	4.46	0.59	0.30	.765
	Baba	394	4.45	0.61		
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Anne	430	4.47	0.48	4.04	<.001
	Baba	394	4.33	0.54		

Tablo 7'de görüldüğü gibi anneler ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri arasında [t (822) = 0.74, p > .05)] ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeyleri arasında [t (822) = 0.30, p > .05] anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Anne ve babaların sosyal bilgiler

dersinde akademik katılım düzeylerinde ise anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anneler ($\bar{X}$ = 4.47), babalara ($\bar{X}$ = 4.33) göre çocuklarının sosyal bilgiler derslerinde anlamlı düzeyde daha fazla akademik katılım göstermektedirler [t (822) = 4.04, p < .001].

Amaç 2. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Annelerin görüşlerinin yaşlarına göre farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 8'de ve Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 8. Annelerin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Yaş	N	$\bar{X}$	SS
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	≤ 35 yaş	163	4.19	.48
	36 - 45 yaş arası	221	4.20	.49
	≥ 46 yaş	23	4.17	.52
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	≤ 35 yaş	163	4.41	.61
	36 - 45 yaş arası	221	4.49	.59
	≥ 46 yaş	23	4.54	.56
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	≤ 35 yaş	163	4.44	.47
	36 - 45 yaş arası	221	4.49	.49
	≥ 46 yaş	23	4.53	.52

Tablo 8'de görüldüğü üzere 35 yaş ve altında olan annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.19, 36-45 yaş arasında olan

annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.20 ve 46 yaş ve üzerinde olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.17 olarak bulunmuştur.

35 yaş ve altında olan annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalmaları $\bar{X}$ = 4.41, 36-45 yaş arasında olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.49 ve 46 yaş ve üzerinde olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.54 olarak bulunmuştur.

35 yaş ve altında olan annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalmaları $\bar{X}$ = 4.44, 36-45 yaş arasında olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.49 ve 46 yaş ve üzerinde olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.53 olarak bulunmuştur.

Tablo 9. Annelerin Görüşlerinin Yaşlarına Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Gruplararası	.03	2	.01	.06	.941
	Gruplariçi	96.98	404	.24		
	Toplam	97.01	406			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	.76	2	.38	1.08	.342
	Gruplariçi	142.44	404	.35		
	Toplam	143.20	406			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	.35	2	.17	.74	.479
	Gruplariçi	95.21	404	.24		
	Toplam	95.56	406			

Tablo 9'da verilen sonuçlara göre annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde [Levene (2, 404) = .009, $p > .05$; F (2, 404) = .06, $p > .05$], sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı [Levene (2, 404) = .424, $p > .05$; F (2, 404) = 1.08, $p > .05$] ve sosyal bilgiler dersinde akademik

katılım [Levene (2, 404) = .527, $p > .05$; F (2, 404) = .74, $p > .05$] düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Babaların görüşlerinin yaşlarına göre yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 10'da ve Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 10. Babaların Görüşlerinin Yaşlarına Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Yaş	*N*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	≤ 35 yaş	51	4.08	.53
	36 - 45 yaş arası	242	4.18	.52
	≥ 46 yaş	81	4.22	.52
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	≤ 35 yaş	51	4.31	.71
	36 - 45 yaş arası	242	4.46	.62
	≥ 46 yaş	81	4.49	.55
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	≤ 35 yaş	51	4.25	.55
	36 - 45 yaş arası	242	4.35	.53
	≥ 46 yaş	81	4.31	.58

Tablo 10'da görüldüğü üzere 35 yaş ve altında olan babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.08, 36-45 yaş arasında olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.18 ve 46 yaş ve üzerinde olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.22 olarak bulunmuştur.

35 yaş ve altında olan babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalamaları $\bar{X}$ = 4.31, 36-45 yaş arasında olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.46 ve 46 yaş ve üzerinde olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.49 olarak bulunmuştur.

35 yaş ve altında olan babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalamaları $\bar{X}$ = 4.25, 36-45 yaş arasında olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.35 ve 46 yaş ve üzerinde olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.31 olarak bulunmuştur.

Tablo 11. Babaların Görüşlerinin Yaşlarına Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Gruplararası	.58	2	.29	1.08	.340
	Gruplariçi	100.06	371	.27		
	Toplam	100.64	373			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	1.06	2	.53	1.39	.251
	Gruplariçi	141.56	371	.38		
	Toplam	142.62	373			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	.43	2	.22	.74	.478
	Gruplariçi	108.88	371	.29		
	Toplam	109.31	373			

Tablo 11'de verilen sonuçlara göre babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde [Levene (2, 371) = .00, $p > .05$; F (2, 371) = 1.08, $p > .05$], sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı [Levene (2, 371) = 1.53, $p > .05$; F (2, 371) = 1.39, $p > .05$] ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım [Levene (2, 371) = .65, $p > .05$; F (2, 371) = .74, $p > .05$] düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Amaç 3. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Annelerin eğitim düzeylerine göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 12'de ve Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 12. Annelerin Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Eğitim Düzeyi	*n*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Okul Bitirmedi/İlkokul Mezunu	92	4.06	.54
	Ortaokul Mezunu	51	4.18	.44
	Lise Mezunu	157	4.19	.47
	Üniversite ve üzeri	129	4.33	.48
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Okul Bitirmedi/İlkokul Mezunu	92	4.47	.59
	Ortaokul Mezunu	51	4.45	.56
	Lise Mezunu	157	4.38	.57
	Üniversite ve üzeri	129	4.56	.61
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Okul Bitirmedi/İlkokul Mezunu	92	4.37	.54
	Ortaokul Mezunu	51	4.47	.42
	Lise Mezunu	157	4.48	.46
	Üniversite ve üzeri	129	4.54	.49

Tablo 12'de görüldüğü üzere okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.06, ortaokul mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.18, lise mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.19 ve üniversite ve üzeri mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.33 olarak bulunmuştur.

Tablo 12'de görüldüğü üzere okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.47, ortaokul mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.45, lise

mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.38 ve üniversite ve üzeri mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.56 olarak bulunmuştur.

Tablo 12'de görüldüğü üzere okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.37, ortaokul mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.47, lise mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.48 ve üniversite ve üzeri mezunu olan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.54 olarak bulunmuştur.

Tablo 13. Annelerin Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*P*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Gruplararası	3.94	3	1.31	5.59	.001
	Gruplariçi	99.79	425	.23		
	Toplam	103.73	428			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	2.08	3	.69	2.03	.109
	Gruplariçi	145.36	425	.34		
	Toplam	147.44	428			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	1.64	3	.55	2.35	.071
	Gruplariçi	98.73	425	.23		
	Toplam	100.37	428			

Tablo 13'te verilen sonuçlara göre annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde [Levene (3, 425) = .36, p > .05; F (3, 425) = 2.03, p > .05] ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde [Levene (3, 425) = 1.24, p > .05; F (3, 425) = 2.35, p > .05] eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ise anlamlı farklılık bulunmuştur [Levene (3, 425) = 1.43, p > .05; F (3, 425) = 5.59, p < .01]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre lise mezunu olan anneler okul bitirmemiş/ilkokul mezunu olan annelere göre (p < .05), üniversite ve üzeri mezunu olan anneler de hem okul bitirmemiş/ilkokul mezunu olan annelere göre (p < .001) hem de lise mezunu

olan annelere göre ($p < .05$) sosyal bilgiler dersinin daha fazla önemli olduğunu düşünmektedir.

Babaların eğitim düzeylerine göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 14 ve Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 14. Babaların Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Eğitim Düzeyi	*n*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Okul Bitirmedi/İlkokul Mezunu	64	4.07	.61
	Ortaokul Mezunu	53	4.20	.51
	Lise Mezunu	136	4.16	.44
	Üniversite ve üzeri	137	4.24	.53
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Okul Bitirmedi/İlkokul Mezunu	64	4.46	.61
	Ortaokul Mezunu	53	4.42	.63
	Lise Mezunu	136	4.35	.63
	Üniversite ve üzeri	137	4.55	.58
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Okul Bitirmedi/İlkokul Mezunu	64	4.22	.63
	Ortaokul Mezunu	53	4.30	.55
	Lise Mezunu	136	4.29	.53
	Üniversite ve üzeri	137	4.43	.50

Tablo 14'te görüldüğü üzere okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.07, ortaokul mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.20, lise mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.16 ve üniversite ve üzeri mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.24 olarak bulunmuştur.

Sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin olarak okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.46, ortaokul mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.42, lise mezunu olan babaların

ortalaması $\bar{X}$ = 4.35 ve üniversite ve üzeri mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.55 olarak bulunmuştur.

Okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.22, ortaokul mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.30, lise mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.29 ve üniversite ve üzeri mezunu olan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.43 olarak bulunmuştur.

Tablo 15. Babaların Görüşlerinin Eğitim Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*Sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi[a]	Gruplararası	1.42	3	.47	1.81	.145
	Gruplariçi	101.35	386	.26		
	Toplam	102.77	389			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	3.00	3	1.00	2.69	.046
	Gruplariçi	143.31	386	.37		
	Toplam	146.31	389			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	2.51	3	.84	2.88	.036
	Gruplariçi	112.38	386	.29		
	Toplam	114.90	389			

Not. [a]Levene (3, 386) = 3.52, p = ·015 ve Welch F (3, 152.22) = 1.49, p = .221

Tablo 15'te verilen sonuçlara göre babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [Levene (3, 386) = 3.52, $p < .05$; F (3, 386) = 1.81, $p > .05$ ve **Welch F (3, 152.22) = 1.49, $p > .05$]**. Fakat, babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde [Levene (3, 386) = .08, $p > .05$; F (3, 386) = 2.69, $p < .05$] ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde [Levene (3, 386) = 1.09, $p > .05$; F (3, 386) = 2.88, $p < .05$] eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre üniversite ve üzeri mezunu olan babaların lise mezunu olan babalara göre ($p < .01$) sosyal bilgiler dersinde daha yüksek öğretmen akademik katılımı algıladıkları; benzer şekilde üniversite ve üzeri mezunu olan babaların herhangi bir okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan babalara göre ($p < .05$) ve lise mezunu olan babalara göre ($p < .05$) sosyal bilgiler dersinde daha fazla akademik katılım gösterdikleri belirlenmiştir.

Amaç 4. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri algıladıkları sosyoekonomik düzeye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Annelerin algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 16'da ve Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 16. Annelerin Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Algılanan Sosyoekonomik Düzey	*n*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Alt	50	4.06	.50
	Orta	358	4.23	.48
	Üst	19	4.17	.63
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Alt	50	4.53	.52
	Orta	358	4.45	.58
	Üst	19	4.44	.82
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Alt	50	4.39	.47
	Orta	358	4.49	.48
	Üst	19	4.49	.54

Tablo 16'da görüldüğü üzere kendilerini alt sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$

= 4.06, orta sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.23, üst sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.17 olarak bulunmuştur.

Kendilerini alt sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.53, orta sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.45, üst sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.44 olarak bulunmuştur.

Kendilerini alt sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.39, orta veya üst sosyoekonomik düzeyde algılayan annelerin ortalaması $\bar{X}$ = 4.49 olarak bulunmuştur.

Tablo 17. Annelerin Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Tek Yönlü Anova Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*Sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Gruplararası	1.31	2	.66	2.74	.066
	Gruplariçi	101.44	424	.24		
	Toplam	102.75	426			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı[a]	Gruplararası	.26	2	.13	.37	.689
	Gruplariçi	146.47	424	.34		
	Toplam	146.73	426			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	.46	2	.23	.99	.374
	Gruplariçi	98.69	424	.23		
	Toplam	99.14	426			

Not. [a]Levene (2, 424) = 3.96, p = .020 ve Welch F (2, 39.23) = .454, p = .638

Tablo 17'de verilen sonuçlara göre annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde [Levene (2, 424) = 1.24, p > .05; F (2, 424) = 2.74, p > .05], sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı [Levene (2, 424) = 3.96, p < .05; F (2, 424) = .37, p > .05 ve **Welch F (2, 39.23) = .454, p > .05]** ve

sosyal bilgiler dersinde akademik katılım [Levene (2, 424) = .71, $p > .05$; F (2, 424) = .99, $p > .05$] düzeylerinde algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Babaların algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 18'de ve Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 18. Babaların Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Algılanan Sosyoekonomik Düzey	*n*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Alt	38	4.13	.48
	Orta	339	4.18	.51
	Üst	15	4.28	.43
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Alt	38	4.62	.54
	Orta	339	4.43	.62
	Üst	15	4.43	.62
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Alt	38	4.26	.52
	Orta	339	4.34	.55
	Üst	15	4.39	.50

Tablo 18'de görüldüğü üzere kendilerini alt sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.13, orta sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.18, üst sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.28 olarak bulunmuştur.

Kendilerini alt sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ =

4.62, orta veya üst sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.43 olarak bulunmuştur.

Kendilerini alt sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.26, orta sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.34, üst sosyoekonomik düzeyde algılayan babaların ortalaması $\bar{X}$ = 4.39 olarak bulunmuştur.

Tablo 19. Babaların Görüşlerinin Algıladıkları Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Gruplararası	.25	2	.12	.48	.619
	Gruplariçi	100.64	389	.26		
	Toplam	100.89	391			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	1.25	2	.62	1.67	.190
	Gruplariçi	145.37	389	.37		
	Toplam	146.62	391			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	.26	2	.13	.45	.640
	Gruplariçi	114.58	389	.29		
	Toplam	114.84	391			

Tablo 19'da verilen sonuçlara göre babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde [Levene (2 ,389) = .62, $p > .05$; F (2, 389) = .48, $p > .05$], sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı [Levene (2, 389) = 1.54, $p > .05$; F (2, 389) = 1.67, $p > .05$] ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım [Levene (2, 389) = .98, $p > .05$; F (2, 389) = .45, $p > .05$] düzeylerinde algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Amaç 5. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal

bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri ailelerinin toplam aylık gelirlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Annelerin aile toplam aylık gelirlerine göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 20 ve Tablo 21'de verilmiştir.

Tablo 20. Annelerin Görüşlerinin Aile Toplam Aylık Gelirlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları

Değişken	Toplam Aylık Aile Geliri	*n*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	≤ 1.603TL	60	4.10	.57
	1.604TL - 3.207TL arası	153	4.18	.46
	3.208TL - 4.811TL arası	96	4.23	.46
	4.812TL - 6.415TL arası	61	4.20	.56
	≥ 6.416TL	43	4.41	.40
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	≤ 1.603TL	60	4.49	.56
	1.604TL - 3.207TL arası	153	4.45	.58
	3.208TL - 4.811TL arası	96	4.38	.61
	4.812TL - 6.415TL arası	61	4.44	.63
	≥ 6.416TL	43	4.68	.47
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	≤ 1.603TL	60	4.34	.55
	1.604TL - 3.207TL arası	153	4.51	.46
	3.208TL - 4.811TL arası	96	4.44	.45
	4.812TL - 6.415TL arası	61	4.44	.54
	≥ 6.416TL	43	4.67	.39

Tablo 20'de görüldüğü üzere toplam aylık aile geliri 1.603TL ve altında olan annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.10; 1.604TL - 3.207TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.18; 3.208TL - 4.811TL arasında

olan annelerin $\bar{X}$ = 4.23; 4.812TL - 6.415TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.20 ve 6.416TL ve üzerinde olan annelerin $\bar{X}$ = 4.41 olarak bulunmuştur.

Toplam aylık aile geliri 1.603TL ve altında olan annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.49; 1.604TL - 3.207TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.45; 3.208TL - 4.811TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.38; 4.812TL - 6.415TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.44 ve 6.416TL ve üzerinde olan annelerin $\bar{X}$ = 4.68 olarak bulunmuştur.

Toplam aylık aile geliri 1.603TL ve altında olan annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.34; 1.604TL - 3.207TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.51; 3.208TL - 4.811TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.44; 4.812TL - 6.415TL arasında olan annelerin $\bar{X}$ = 4.44 ve 6.416TL ve üzerinde olan annelerin $\bar{X}$ = 4.67 olarak bulunmuştur.

Tablo 21. Annelerin Görüşlerinin Toplam Aylık Aile Gelirlerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Gruplararası	2.67	4	.67	2.83	.025
	Gruplariçi	96.35	408	.24		
	Toplam	99.02	412			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	2.64	4	.66	1.94	.103
	Gruplariçi	138.39	408	.34		
	Toplam	141.02	412			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım[a]	Gruplararası	3.23	4	.81	3.54	.007
	Gruplariçi	93.15	408	.23		
	Toplam	96.38	412			

Not. [a]Levene (4, 408) = 3.06, $p = .017$ ve Welch F (4, 152.84) = 4.06, $p = .004$

Tablo 21'de verilen sonuçlara göre annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [Levene (4, 408) = 2.09, $p > .05$; F (4, 408) = 1.94, $p > .05$]. Fakat, sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde [Levene (4, 408) = 2.36, $p > .05$; F (4, 408) = 2.83, $p < .05$] ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde [Levene (4, 408) = 3.06, $p < .05$; F (4, 408) = 3.54, $p < .01$ ve **Welch F (4, 152.84) = 4.06, $p < .01$**] toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre toplam aylık aile gelirleri 6.416TL ve üzerinde olan annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri 1.603TL ve altında olan annelerden ($p < .01$), 1.604TL - 3.207TL arasında olan annelerden ($p < .01$), 3.208TL - 4.811TL arasında olan annelerden ($p < .05$) ve

4.812TL - 6.415TL arasında olan annelerden ($p < .05$) anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur.

Annelerin sosyal bilgiler dersindeki akademik katılım düzeylerindeki farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Games-Howell post hoc testi sonuçlarına göre ise toplam aylık aile gelirleri 6.416TL ve üzerinde olan annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri 1.603TL ve altında olan annelerden ($p < .01$) ve 3.208TL - 4.811TL arasında olan annelerden ($p < .05$) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Babaların aile toplam aylık gelirlerine göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan tek yönlü ANOVA analizi sonuçları Tablo 22'de ve Tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 22. Babaların görüşlerinin toplam aylık aile gelirlerine göre aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları

Değişken	Toplam Aylık Aile Geliri	*n*	$\bar{X}$	*SS*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	≤ 1.603TL	47	4.08	.60
	1.604TL - 3.207TL arası	143	4.14	.46
	3.208TL - 4.811TL arası	100	4.21	.44
	4.812TL - 6.415TL arası	56	4.18	.63
	≥ 6.416TL	37	4.37	.43
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	≤ 1.603TL	47	4.47	.62
	1.604TL - 3.207TL arası	143	4.49	.55
	3.208TL - 4.811TL arası	100	4.35	.62
	4.812TL - 6.415TL arası	56	4.43	.74
	≥ 6.416TL	37	4.59	.59
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	≤ 1.603TL	47	4.28	.57
	1.604TL - 3.207TL arası	143	4.35	.53
	3.208TL - 4.811TL arası	100	4.30	.51
	4.812TL - 6.415TL arası	56	4.30	.60
	≥ 6.416TL	37	4.44	.55

Tablo 22'de görüldüğü üzere toplam aylık aile geliri 1.603TL ve altında olan babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin ortalaması $\bar{X}$ = 4.08, 1.604TL - 3.207TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.14, 3.208TL - 4.811TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.21, 4.812TL - 6.415TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.18 ve 6.416TL ve üzerinde olan babaların $\bar{X}$ = 4.37 olarak bulunmuştur.

Toplam aylık aile geliri 1.603TL ve altında olan babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.47, 1.604TL - 3.207TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.49, 3.208TL - 4.811TL

arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.35, 4.812TL - 6.415TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.43 ve 6.416TL ve üzerinde olan babaların $\bar{X}$ = 4.59 olarak bulunmuştur.

Toplam aylık aile geliri 1.603TL ve altında olan babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerine ilişkin ortalaması $\bar{X}$ = 4.28, 1.604TL - 3.207TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.35, 3.208TL - 4.811TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.30, 4.812TL - 6.415TL arasında olan babaların $\bar{X}$ = 4.30 ve 6.416TL ve üzerinde olan babaların $\bar{X}$ = 4.44 olarak bulunmuştur.

Tablo 23. Babaların Görüşlerinin Toplam Aylık Aile Gelirlerine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Değişken	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	*sd*	Kareler Ortalaması	*F*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi[a]	Gruplararası	2.15	4	.54	2.15	.074
	Gruplariçi	94.32	378	.25		
	Toplam	96.47	382			
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Gruplararası	1.94	4	.49	1.29	.272
	Gruplariçi	141.82	378	.38		
	Toplam	143.76	382			
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Gruplararası	.75	4	.19	.64	.634
	Gruplariçi	110.72	378	.29		
	Toplam	111.47	382			

Not. [a]Levene (4, 378) = 4.34, p = .002 ve **Welch F (4, 128.23) = 2.53, p = .044**

Tablo 23'te verilen sonuçlara göre babaların sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımı düzeylerinde [Levene (4, 378) = 2.23, p > .05; F (4, 378) = 1.29, p > .05] ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [Levene (4, 378) = .56, p > .05; F (4, 378) = .64, p > .05].

Sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ise ANOVA testi sonuçları anlamlı çıkmamış olsa da [F (4, 378) = 2.15, $p > .05$], varyanslar homojen olmadığı için [Levene (4, 378) = 4.34, $p < .01$] yapılan Welch F testi sonuçları dikkate alınmıştır (Field, 2009). Welch F testi sonuçlarına göre ise babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur **[Welch F (4, 128.23) = 2.53, $p < .05$]**.

Sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan Games-Howell post hoc testi sonuçlarına göre toplam aylık aile gelirleri 6.416TL ve üzerinde olan babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, 1.604TL - 3.207TL arasında olan babalardan ($p < .05$) anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur.

Amaç 6. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri çocuk sayılarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Annelerin çocuk sayılarına göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 24'te verilmiştir.

Tablo 24. Annelerin Görüşlerinin Çocuk Sayılarına Göre t Testi Sonuçları

Değişken	Çocuk Sayısı	*n*	$\bar{X}$	*SS*	*t (428)*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Bir çocuk	131	4.31	0.46	2.94	.003
	İki çocuk ve üzeri	299	4.16	0.50		
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Bir çocuk	131	4.58	0.51	2.87	.004
	İki çocuk ve üzeri	299	4.41	0.61		
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Bir çocuk	131	4.59	0.43	3.38	.001
	İki çocuk ve üzeri	299	4.42	0.50		

Tablo 24'te görüldüğü gibi bir çocuğu olan anneler, iki ve daha fazla çocuğu olan annelere göre sosyal bilgiler dersinin daha önemli olduğunu düşünmektedirler [t (428) = 2.94, $p < .01$]. Aynı zamanda bir çocuğu olan anneler iki ve daha fazla çocuğu olan annelere göre sosyal bilgiler dersinde daha yüksek düzeyde öğretmen akademik katılımı algılamaktadırlar [t (428) = 2.87, $p < .01$] ve sosyal bilgiler dersinde daha fazla akademik katılım göstermektedirler [t (428) = 3.38, $p < .01$].

Babaların çocuk sayılarına göre görüşlerinin farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçları Tablo 25'te verilmiştir.

Tablo 25. Babaların Görüşlerinin Çocuk Sayılarına Göre t Testi Sonuçları

Değişken	Çocuk Sayısı	*n*	$\bar{X}$	*SS*	*t (392)*	*p*
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	Bir çocuk	115	4.24	0.46	1.56	.121
	İki çocuk ve üzeri	279	4.15	0.53		
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	Bir çocuk	115	4.59	0.47	3.01	.003
	İki çocuk ve üzeri	279	4.39	0.66		
Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	Bir çocuk	115	4.42	0.49	2.02	.044
	İki çocuk ve üzeri	279	4.29	0.56		

Tablo 25'te görüldüğü gibi bir çocuğu olan babalar ile iki ve daha fazla çocuğu olan babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [t (392) = 1.56, $p > .01$]. Ancak bir çocuğu olan babalar iki ve daha fazla çocuğu olan babalara göre sosyal bilgiler dersinde daha yüksek düzeyde öğretmen akademik katılımı algılamaktadırlar [t (392) = 3.01, $p < .01$] ve sosyal bilgiler dersinde daha fazla akademik katılım göstermektedirler [t (392) = 2.02, $p < .05$].

Amaç 7. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımı ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26. Annelerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeyleri Arasındaki Korelasyonlar (n = 430)

Değişken	$\bar{X}$	*SS*	1	2	3
1. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	4.20	.49	–		
2. Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	4.46	.59	.41**	–	
3. Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	4.47	.48	.49**	.57**	–

** $p < .01$.

Tablo 26'da görüldüğü gibi annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ile sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı arasında ($r = .41$, $p < .01$) ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasında ($r = .49$, $p < .01$) pozitif yönde ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Ayrıca, annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı ile kendilerinin sosyal bilgiler dersindeki akademik katılımları arasındaki ilişki de pozitif yönde ve anlamlı bulunmuştur ($r = .57$, $p < .01$).

Babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımı ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri arasında korelasyon analizi sonuçları Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Babaların Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı ve Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeyleri Arasındaki Korelasyonlar (n = 394)

Değişken	$\bar{X}$	*SS*	1	2	3
1. Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	4.18	.51	–		
2. Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	4.45	.61	.42**	–	
3. Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım	4.33	.54	.43**	.49**	–

** $p < .01$.

Tablo 27'de görüldüğü gibi babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ile sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı arasında ($r = .42$, $p < .01$) ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasında ($r = .43$, $p < .01$) pozitif yönde ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Ayrıca, annelerde olduğu gibi babaların da sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı ile kendilerinin sosyal bilgiler dersindeki akademik katılımları arasındaki ilişki de pozitif yönde ve anlamlı bulunmuştur ($r = .49$, $p < .01$).

Amaç 8. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

Annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığına ilişkin olarak yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Annelerin Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılımının Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşlerini Yordaması

Yordayıcı Değişken	*B*	*SE B*	β	*T*	*p*
(Sabit)	2.68	.17		16.09	<.001
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	.34	.04	.41	9.22	<.001

R^2 = .17, F (1, 428) = 85.05, p < .001

Tablo 28'de görüldüğü gibi annelerin sosyal bilgiler dersinden algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin pozitif yönde anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur (β = .41, t = 9.22, p < .001). Annelerin sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin %17'sini açıklamaktadır [F (1, 428) = 85.05, p < .001].

Babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığına ilişkin olarak yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29. Babaların Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılımının Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşlerini Yordaması

Yordayıcı Değişken	*B*	*SE B*	B	*T*	*p*
(Sabit)	2.61	.17		15.14	<.001
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	.35	.04	.42	9.18	<.001

R^2 = .18, F (1, 392) = 84.35, p < .001

Tablo 29'da annelerde olduğu gibi babaların da sosyal bilgiler dersinden algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin pozitif yönde anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur (β = .42, t = 9.18, p < .001). Babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin %18'sini açıklamaktadır [F (1, 392) = 84.35, p < .001].

Amaç 9. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

Annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini anlamlı olarak yordayıp yordamadığını ilişkin yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. Annelerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri ve Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılım Düzeylerinin Onların Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeylerini Yordaması

Yordayıcı Değişken	*B*	*SE B*	B	*t*	*p*
(Sabit)	1.55	.18		8.83	< .001
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	.31	.04	.32	7.72	< .001
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	.36	.03	.44	10.81	< .001

R^2 = .41, F (2, 427) = 146.53, p < .001

Tablo 30'da görüldüğü gibi annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini pozitif yönde ve anlamlı olarak yordamaktadır [F (2, 427) = 146.53, p < .001]. Her iki değişken birlikte annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerindeki varyansın

% 41'ini açıklamaktadır. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımın etkisi (β = .44, $p < .001$) sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinden (β = .32, $p < .001$) daha yüksektir.

Babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini anlamlı olarak yordayıp yordamadığını ilişkin yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31. Babaların Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri ve Sosyal Bilgiler Dersinde Algıladıkları Öğretmen Akademik Katılım Düzeylerinin Onların Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Katılım Düzeylerini Yordaması

Yordayıcı Değişken	*B*	*SE B*	B	*t*	*p*
(Sabit)	1.65	.21		7.79	< .001
Sosyal Bilgiler Dersinin Önemi	.28	.05	.27	5.75	< .001
Sosyal Bilgiler Dersinde Algılanan Öğretmen Akademik Katılımı	.34	.04	.38	8.11	< .001

$R^2 = .30$, F (2, 391) = 83.90, $p < .001$

Tablo 31'de görüldüğü üzere annelerde olduğu gibi babaların da sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini pozitif yönde ve anlamlı olarak yordamaktadır [F (2, 391) = 83.90, $p < .001$]. Her iki değişken birlikte babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerindeki varyansın % 30'unu açıklamaktadır. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımın etkisi (β = .38, $p < .001$) sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinden (β = .27, $p < .001$) daha yüksektir.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA

Bu çalışma, anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinin yaş, eğitim düzeyi, algılanan sosyoekonomik düzey, toplam aylık aile gelir düzeyi ve çocuk sayısı değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini ve anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişkiyi incelemek üzere gerçekleştirilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, anneler ve babalar arasında sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, anne ve babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anneler, babalara göre çocuklarının sosyal bilgiler derslerinde anlamlı düzeyde daha fazla akademik katılım göstermektedirler. Benzer şekilde yapılan farklı araştırmalarda da annelerin, babalara göre çocuklarına daha fazla akademik destek verdiği (Akkaya, 2007; Aksu, 2014; Çiftçi, 2014; Özcan, 2012; Şad ve Gürbüztürk, 2013) bulunmuştur. Bununla birlikte bu bulgular, Yakıcı (2018)'nın yaptığı araştırma sonuçları ile örtüşmemektedir. Yakıcı (2018) okul öncesinde aile katılımının anne ve babalara göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yakıcı (2018) çalışmasında okul, ev ya da okul-aile işbirliği temelli katılım alt boyutlarında anne ve babaların katılım düzeyleri arasında önemli bir farklılık olmadığını, her iki ebeveynin de çocuklarıyla eşit düzeyde ilgilendiğini ifade etmiştir.

Araştırma bulgularından elde edilen diğer bir sonuç, hem annelerin hem de babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde, sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımı ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde yaşlarına göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Özcan (2012) araştırmasında anne–babaların yaş değişkeninin, aile katılım ortalama puanlarını anlamlı farklılık yaratacak düzeyde etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Benzer bir çalışma yapan Abbak (2008), velilerin yaşları ile aile katılım etkinlikleri arasında anlamlı farklılığın olmadığı sonucunu bulmuştur. Aksu (2014), yaptığı araştırmada ebeveynlerin yaşlarına göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının, sorumluluk algılarının, katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının ve yetersizlik algılarının önemli bir farklılık göstermediğini ifade etmiştir. Atabey (2008) araştırmasında ailelerin yaşlarının öğretmenle olan ilişkilerinde etkili bir faktör olmadığını ifade etmiştir. Çiftçi (2014) araştırmasında ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeylerinin ebeveynlerin yaşına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini bulmuştur. Bu sonuçların araştırmamızı destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bulgu, hem annelerin hem de babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde algıladıkları sosyoekonomik düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Bununla birlikte sosyo-ekonomik düzeyin göstergelerinden olan eğitim düzeyi ve gelir düzeylerine göre bazı anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre annelerin eğitim düzeylerine göre sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Ancak sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ise anlamlı farklılık bulunmuştur. Lise mezunu olan anneler okul bitirmemiş/ilkokul mezunu olan annelere göre, üniversite ve üzeri mezunu olan anneler de hem okul bitirmemiş/ilkokul mezunu olan annelere göre

hem de lise mezunu olan annelere göre sosyal bilgiler dersinin daha fazla önemli olduğunu düşünmektedir.

Babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ise eğitim düzeylerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Fakat, babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre, üniversite ve üzeri mezunu olan babalar lise mezunu olan babalara göre sosyal bilgiler dersinde daha yüksek öğretmen akademik katılımı algılamaktadır; benzer şekilde üniversite ve üzeri mezunu olan babalar herhangi bir okul bitirmeyen/ilkokul mezunu olan babalara göre ve lise mezunu olan babalara göre sosyal bilgiler dersinde daha fazla akademik katılım göstermektedirler.

Annelerin ve babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinde; aynı zamanda babaların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bununla birlikte hem annelerin hem de babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ve annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Toplam aylık aile gelirleri 6.416TL ve üzerinde olan annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri 1.603TL ve altında olan annelerden, 1.604TL - 3.207TL arasında olan annelerden, 3.208TL - 4.811TL arasında olan annelerden ve 4.812TL - 6.415TL arasında olan annelerden anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur. Toplam aylık aile gelirleri 6.416TL ve üzerinde olan babaların da sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, 1.604TL - 3.207TL arasında olan babalardan anlamlı düzeyde daha olumlu bulunmuştur. Benzer şekilde toplam aylık aile gelirleri 6.416TL ve üzerinde olan annelerin sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeyleri 1.603TL ve altında olan annelerden ve 3.208TL - 4.811TL arasında olan annelerden anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen bulgulardan biri babaların sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımı düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar olduğudur. Halle ve Le Menestral (1999, s. 3) araştırmalarında eğitim düzeyi yüksek olan babaların çocukların okuldaki etkinliklerine katılmaya daha kolay adapte olduklarını ortaya koymuştur (Akt. Şahin ve Özbey, 2009). Bu sonuç araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Ancak, Atabey'in (2008) yaptığı araştırmada ailelerin öğretmenlerle olan ilişkilerine bakış açılarının öğrenim durumlarına göre "Aile Katılımı" alt boyut puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Atabey'in (2008) bu bulgusu araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Benzer şekilde Özcan'ın (2012) yaptığı araştırmada annelerin ve babaların eğitim değişkeni, aile katılım ortalama puanlarını anlamlı farklılık yaratacak düzeyde etkilemediği yönündedir. Özcan'ın (2012) araştırmasına göre ilkokul ve lisans mezunları arasında aile katılım puanlarında önemli bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. İflazoğlu Saban ve Şeker (2010), çalışmasında, ailelerin eğitim durumlarına göre aile katılım ölçeği toplam puanları açısından anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını saptamıştır. Bu bakımdan İflazoğlu Saban ve Şeker'in (2010) çalışma sonuçları da araştırmanın sonucunu desteklememektedir.

Araştırmada elde edilen diğer bulguda, hem annelerin hem babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde ve annelerin sosyal bilgiler dersine akademik katılım düzeylerinde toplam aylık aile gelirlerine göre anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Benzer şekilde Yakıcı da (2018) araştırmasında sosyo-ekonomik düzey ile okul temelli katılım ve ev temelli katılım arasında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Sosyo-ekonomik düzeyleri yüksek olan ailelerin okul ve ev temelli katılım düzeylerinin de yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Aylık gelir söz konusu olduğunda ise ev temelli katılım düzeyleri arasında bir ilişki gözlenmiştir (Yakıcı, 2018).

Aksu'nun (2014) yaptığı araştırmada da velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının ve katılımına ilişkin yetersizlik algılarının

velilerin gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarına ev çalışmalarında daha fazla destek verdikleri görülmüştür. Şad ve Gürbüztürk'ün (2013) yaptığı araştırma sonucuna göre velilerin gelir düzeyi arttıkça çocukların sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımını daha fazla destekledikleri; ev temelli etkinliklere daha fazla katıldıkları; çocukların eğitimine daha iyi katılım sağlamak amacıyla kendilerini daha fazla geliştirdikleri ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar araştırma sonucunu destekler nitelikte görünmektedir.

Annelerin sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinde annelerin ve babaların sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeylerinde ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinde bir çocuğu olanlar ile iki ve üzerinde çocuğu olanlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre bir çocuğu olan anneler, iki ve daha fazla çocuğu olan annelere göre sosyal bilgiler dersinin daha önemli olduğunu düşünmektedirler. Aynı zamanda bir çocuğu olan hem anneler hem de babalar iki ve daha fazla çocuğu olan anneler ve babalara göre sosyal bilgiler dersinde daha yüksek düzeyde öğretmen akademik katılımı algılamaktadırlar ve sosyal bilgiler dersinde daha fazla akademik katılım göstermektedirler. Çiftçi (2014) araştırmasında ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeylerinin sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterdiğini gözlemlemiştir. Ailede çocuk sayısı arttıkça, anne-baba katılım düzeyinin azaldığı gözlenmiştir. Bu sonuç araştırma sonucumuzu destekler nitelikte görülmektedir. Özcan (2012) araştırmasında anne-babaların çocuk sayısı değişkeninin aile katılımını anlamlı farklılık yaratacak düzeyde etkilemediğini bulmuştur. Benzer şekilde Yakıcı (2018) araştırmasında okul öncesinde aile katılımın çocuk sayısı değişkenine göre farklılaşmadığını ifade etmiştir. Bu sonuçlar araştırma sonucunu desteklememektedir.

Araştırmada elde edilen bulguya göre hem annelerin hem babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasında

pozitif yönde ve anlamlı korelasyonlar bulunmaktadır. Aynı zamanda hem annelerin hem babaların sosyal bilgiler dersinden algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin pozitif ve anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur. Ayrıca, hem annelerin hem babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ve sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılım düzeyleri onların sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerini pozitif ve anlamlı olarak yordamaktadır. Bununla birlikte her iki grupta da sosyal bilgiler dersinde algılanan öğretmen akademik katılımının etkisi sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinden daha yüksek bulunmuştur. Kılıç (2010) aile katılımının öğretmene bağlı olduğunu ifade etmektedir. Öğretmenler, aile katılımlı çalışmaların ailelere katkıları konusunda, ailelerin çocuklarını sınıf içinde gözlemleyebildiklerini, okulda/sınıfta yapılan çalışmalara yönelik bilgi sahibi olduklarını, çocuklarını tanıdıklarını, çocuğun eğitimi konusunda bilinçlendiklerini, çocuklarının eğitim-öğretimindeki önemini anlamalarını sağladığını, yeni programlar hakkında bilgi sahibi oldukları, öğretmenle iletişim halinde olmalarına olanak verdiğini ifade etmiştir (Kılıç, 2010). Bu sonuçlar araştırma sonucunu desteklemektedir. Buradan anlaşılmaktadır ki öğretmenler sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin kendi olumlu anlayışlarını velilere aktarmalı ve aynı zamanda bu derste öğrencilere gösterdikleri destekleri de velilere hissettirmelidir. Dündar (2017)'ın da belirttiği gibi "Öğretmenler doğrudan öğrenciler ile etkileşimleri nedeniyle sosyal bilgiler dersleri ile ilgili çalışmalarında öğrencilerini izleyebilir ve destek olabilirler; fakat aynı zamanda anne-babalara çocuklarına nasıl destek olabilecekleri konusunda yönlendirebilme gücüne de sahiptirler" (s. 625). Bu nedenle öğretmenler, zaman zaman anne ve babaları sosyal bilgiler derslerine davet etmek, aile toplantılarında sosyal bilgiler dersinin amacı ve önemini anlatmak, yapılacak sosyal bilgiler dersi etkinlikleri ile ilgili anne ve babaların düşüncelerini öğrenip bunları ders uygulamalarına yansıtmak, sosyal bilgiler dersinde aile katılımlı gerek evde, gerek okul ve okul dışı etkinlikler planlamak gibi yollarla anne ve babaları sosyal bilgiler derslerine katılmaları yönünde cesaretlendirmelidir (Deveci, 2008; Hersan, 2008; Türe, 2018).

5.2. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşlerinin, sosyal bilgiler dersinde algıladıkları öğretmen akademik katılımı düzeylerinin ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılım düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin ve aralarındaki ilişkilerin incelendiği bu araştırmada elde edilen temel sonuçlar ve öneriler aşağıda sunulmuştur:

1. Araştırma sonucu, sosyal bilgiler dersinde annelerin babalara göre daha çok eğitim faaliyetlerine katıldığını göstermektedir. Bu durum babaların akademik sürece dahil edilmesi için öğretmenler tarafından daha çok desteğe ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Özellikle sosyo-ekonomik düzeyi ve eğitim düzeyi düşük olan babalara, öğretmen tarafından cesaretlendirici çeşitli etkinlikler düzenlenmeli, öğretmen baba ile daha çok iletişime geçmeli, aile katılım çalışmalarını hem anne hem babaya uyacak zamanda gerçekleştirmelidir. Ayrıca öğretmen, eğitim düzeyi düşük olan babaları aile katılım sürecine dahil etmek için aile katılımının önemi hakkında bilgilendirici toplantılar yapabilir.

2. Çocuk sayısı iki veya daha fazla olan annelerin ve babaların, tek çocuklu annelere ve babalara göre sosyal bilgiler dersine akademik katılımı daha düşüktür. Bu açıdan öğretmenler, çocuk sayısı iki veya daha fazla olan annelerin ve babaların akademik katılımını arttırmak için bu durumu dikkate almalı, ders içinde gerçekleştirecekleri aile katılımı çalışmalarında anne ve babaların zamanına uyacak saatlerde etkinlikleri yapmalı, gerekirse sosyal bilgiler ders saatini esnek tutmalı, anne ve babaları bu etkinliklere katılması için desteklemelidir.

3. Araştırmada anne ve babalar, sosyal bilgiler dersinde öğretmenin derse ne kadar çok akademik olarak katıldığını düşünüyorsa, anne ve babalar da sosyal bilgiler dersine o kadar çok önem verir ve sosyal bilgiler dersinde daha çok akademik katılım gösterir bulgusu ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan öğretmenler anne ve babalarla daha sıkı iletişim içinde olmalı, dersin önemi ve derste yapılanlar hakkında

anne ve babalara sık sık bildirimde bulunmalıdır. Anne babaların derse önem vermesi, öğretmenle iletişim halinde olması, öğretmenin derse olan yaklaşımı ile doğrudan ilgilidir. Öğretmenler veli toplantılarında anne-babalara sosyal bilgiler dersinin önemini belirtirse anne-babaların daha fazla katılmasını sağlayabilir.

4. Bu araştırma sosyal bilgiler dersi bağlamında anne ve baba bakış açısından anne-baba ve öğretmen akademik katılımına ilişkin önemli sonuçlar ortaya koymuştur. Bununla birlikte, benzer bir çalışma öğretmenlerin bakış açısından yapılabilir.

5. Anne ve babaların sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri, sosyal bilgiler dersinde öğretmen akademik katılımına ilişkin algıları ve sosyal bilgiler dersinde akademik katılımları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmadan yararlanılarak farklı derslerde de benzer araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Abbak, B. S. (2008). *Okulöncesi eğitim programındaki aile katılımı etkinliklerinin anasınıfı öğretmenleri ve veli görüşleri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2018). *Asgari ücretin net hesabı ve işverene maliyeti: 2018 (01. 01. 2018- 31. 12. 2018)* https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/1236/2018_onikiay.pdf

Akkaya, M. (2007). *Öğretmenlerin ve velilerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Aksu, F. F. (2014). *Fen derslerinde ev temelli öğrenme etkinliklerinin aile katılımı açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi, Kars.

Alabaş, Ç. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında (1968-2018) sosyal katılım becerisinin yerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.

Arslan, B. (2016). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin öğrenci görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Atabey, D. (2008). *Yönetici öğretmen aile iletişim ve işbirliği aracı geçerlik güvenirlik çalışması ve okulöncesi eğitim kurumlarındaki yönetici, öğretmenler ile aileler arasındaki iletişim ve işbirliğinin yönetici, öğretmen, aile bakış açısına göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Atakan, H. (2010). *Okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Aykaç, N. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *6*(22), 46-73. http://dergipark.ulakbilim.gov.tr/esosder/article/view/5000068120

Bayram, N. (2010). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları.* Bursa: Ezgi Kitabevi.

Baysal, N. (2006). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler programlarının felsefi temelleri. A. Tanrıöğren (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss. 56-73) (1. Baskı). İstanbul: Arı Matbaacılık.

Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile iletişim etkinlikleri: Öğretmen-Veli Görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Byrne, B. M. (2001). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming.* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Castro M., Exposito- Casas E., Lopez-Martın E., Lizasoain L., Navarro-Asencio E., & Gaviria J. L. (2015). Parental involvement on student academic achievement: A meta-analysis. *Educational Research Review, 14,* 33-46. https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1747938X15000032

Chen, J. (2005). Relation of academic support from parents, teachers, and peers to Hong Kong adolescents' academic achievement: the mediating role of academic engagement. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs, 131*(2), 77–127. https://doi.org/10.3200/MONO.131.2.77-127

Creswell, J. W. (2008). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (3rd Ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Merrill Prentice Hall.

Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim Online E-Dergi, 2*(2), 28-34. http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000038402/5000037258

Çiçekliyurt, T. (2014). *4.Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceri ve değerlerin kazanılma durumunun değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Çiftçi, M. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin anne-baba katılım düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Üniversitesi, İstanbul.

Çoban, İ. ve Akşit, İ. (2018). 2005 ve 2017 Sosyal bilgiler öğretim programlarının öğrenme alanı, kazanım, kavram, değer ve beceri boyutları açısından karşılaştırılması. *Journal of History Culture and Art Research, 7*(1), 479-505. http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v7i1.1395

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7*(14), 75-99. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/85817

Deveci, H. (2008). Learning from parents and learning with parents in social studies. *World Applied Sciences Journal, 3*(5), 715-724. http://www.idosi.org/wasj/wasj3(5)/3.pdf

Doğan, U. C. (2018). *Ailenin katılım ve desteği ile ilkokul öğrencilerinin İngilizce dersi akademik başarısı arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Doğanay, A. (2002). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde. (ss. 15-46). Ankara: PegemA Yayıncılık.

Dotterer A. M., & Wehrspann E. (2016). Parent involvement and academic outcomes among urban adolescents: examining the role of school engagement. *Educational Psychology, 36*(4), 812–830. http://dx.doi.org/10.1080/01443410.2015.1099617

Dundar, Ş., & Rapoport, A. (2012). *Elementary students' attitudes toward social studies, math and science* (pp. 97-101). The International Society for the Social Studies Annual Conference, March 1-2, 2012- Orlando, FL. ERIC

veritabanından alınmıştır. (ED531864). https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED531864.pdf

Dündar, Ş. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğrenme ortamlarının yapılandırmacı özellikler açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Dündar, Ş. (2014). Algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılım ölçeğinin Türkçeye uyarlanması [The adaptation of the perceived parental ad teacher academic involvement scale into Turkish]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi-Journal of Educational Sciences Research, 4*(1), 369-382. http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.41.19

Dündar, Ş. (2017). Sosyal bilgiler dersinde algılanan anne-baba ve öğretmen akademik katılımının öğrencilerin akademik benlik kavramlarına ve sosyal bilgiler dersine bağlılıklarına etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17*(2), 608-635. http://efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/view/2415/3374

Dündar, Ş. (2018). Sosyal bilgilerde içerik ve temel kavramlar. H. Çalışkan ve B. Kılcan (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss. 14-52). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Ekici, F. Y. (2017). Okul öncesi Eğitim kurumlarındaki aile katılım çalışmalarına katılan ve katılmayan ailelerin çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları arasındaki ilişki. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(1), 543- 562. http://dx.doi.org/10.17218/hititsosbil.299033

Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 16*(3), 399-431. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/108223

Ersoy, E. (2003). *Aile katılım etkinlikleri: 36- 72 aylık çocukların eğitimi için yıllık plan örnekleri ve aile katılım çalışmaları.* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS* (3rd ed.). London: Sage Publications.

Geçer, A. ve Deryakulu, D. (2004). Öğretmen Yakınlığının öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi,40,* 518-543.

Gonzales-De Hass A. R., Williems P. P., & Doan Holbein M. F. (2005). Examining the relationship between parental ınvolvement and student motıvatıon. *Educational Psychology Review, 17(*2), 99-122. https://www.jstor.org/stable/23363897

Göçmez, B. (2016). *İlkokul 4.Sınıf sosyal bilgiler dersinde münazara tekniğinin ders başarısı ve eleştirel düşünmeye etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Gökdemir, A. (2013). *1924'den günümüze ilköğretim sosyal bilgiler programlarındaki hukuk konularının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde.

Gözütok, D. (2003). Türkiye'de program geliştirme çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi, 160* (Güz), 44-64. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/gozutok.htm

Gül, E. (2007). *Eğitimde çocuk başarısı için okul- aile işbirliği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gümüşeli, İ. (2004). Aile katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni, 2*(6), 14-17.

Gürkan, B. (2009). *Sosyal Bilgiler eğitiminde güncel olaylar: ilköğretim dördüncü ve beşinci sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler eğitiminde güncel olayları ele alış biçimlerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Gürkan, T. ve Gökçe, E. (1999). *Türkiye'de ve çeşitli ülkelerde ilköğretim program-öğrenci-öğretmen.* Ankara: Siyasal Kitabevi.

Hayırsever, F. (2010). *Sosyal bilgiler ders, öğretmen kılavuz ve öğrenci çalışma kitaplarının sosyal bilgiler öğretim programında kazandırılması hedeflenen*

temel beceriler açısından değerlendirilmesi (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Hersan, E. (2008). 2004 yılı ilköğretim 5.sınıf sosyal bilgiler programına ilişkin veli görüşleri (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Hill, N. E., Castellino, D. E., Lansford, J. E., Nowlin, P., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (2004). Parent Academic Involvement as Related to School Behavior, Achievement, and Aspirations: Demographic Variations Across Adolescence. *Child Development, 75*(5), 1491-1509. https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00753.x

Hu, L.-T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal, 6*(1), 1-55. https://doi.org/10.1080/10705519909540118

İflazoğlu Saban, A. ve Şeker, M. (2010). İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin performans görevlerindeki başarıları ile ailelerinin eğitim-öğretim çalışmalarına katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19*(3), 361-390. http://dergipark.ulakbim.gov.tr/cusosbil/article/view/5000001467/5000002158

Jeynes, W. H. (2007). The Relationship Between Parental Involvement and Urban Secondary School Student Academic Achievement A Meta-Analysis. *Urban Education, 42*(1), 82-110. https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/0042085906293818

Kabapınar, Y. (2014). *Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi* (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Karadeniz, O. (2012). *Sosyal Bilgiler proje fuarının sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlara etkisi ve sürece yönelik öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karakuş, F. (2006). *Sosyal bilgiler öğretiminde yapıcı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Karaman, F. (2007). *2004 Sosyal bilgiler öğretim programı uygulamalarında okul-aile işbirliği düzeyi (Tokat Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Kaymakçı, S. (2016). *Yeni sosyal bilgiler programı neler getirdi?* https://www.researchgate.net/publication/303812972_YENI_SOSYAL_BILGILER_PROGRAMI_NELER_GETIRDI

Keçeli-Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *9*(1), 69-83. http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/39/1100/13082.pdf

Keskin, Y. ve Coşkun Keskin, S. (2013). İlkokul (İlköğretim) sosyal bilgiler programlarında milli bilinç ve barış değerinin tarihsel serüveni. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 17(*3), 51-86. https://dergipark.org.tr/download/article-file/200443

Kılıç, Z. (2010). *İlköğretimde hayat bilgisi dersinde aile katılımı çalışmaları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*(1), 135-149. https://dergipark.org.tr/download/article-file/153332

Koyuncu, B. (2015). *Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis.

Kuruoğlu, L. (2006). *Sosyal bilgiler müfredatında Osmanlı öncesi Türk tarihinin öğretimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Lam B. T., & Ducreux E. (2013). Parental influence and academic achievement among middle school students: Parent perspective. *Journal of Human Behavior in the Social Environment, 23*(5), 579–590. https://doi.org/10.1080/10911359.2013.765823

Memişoğlu, H. (2001). *Sosyal bilgiler dersi öğretiminde proje tabanlı öğrenme yaklaşımı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Metlilo, E. (2017). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Meydan, C. H., & Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları.* Ankara: Detay Yayıncılık.

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (1998). 1998 programının uygulanmasıyla ilgili açıklamalar. *Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi. (1998-2487)* 533-543

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı ve kılavuzu (4. ve 5. sınıflar).* Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2017). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar).* http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20177171429439 0405SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%204-7.pdf

Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar).* http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf

Morgan, G. A., Leech, N. L., Gloeckner, G. W., & Barret, K. C. (2004). *SPSS for introductory statistics: Use and interpretation* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

National Council for the Social Studies [NCSS] (1994). *Expectations of excellence: Curriculum standards for social studies.* Silver Spring, Maryland: National Council for the Social Studies.

Özcan, Ç. (2012). *Okul öncesinde aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı düzeyi arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Özdemir, N. (2009). *Ailelerin ilköğretimde aile katılımı ile ilgili görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Özkarslı, N. (2009). *Aile ve öğretmen destekli yapılandırmanın 5. sınıf fen bilgisi dersinde başarı ve kavram öğrenmeye etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Özmen, C. (2010). *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Öztürk, C. (2011). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi* içinde (ss. 1-31) (2. Baskı), Ankara: PegemA Yayıncılık.

Powell, R. D., Son, S. H., File N., & San Juan, R. R. (2008). Parent– school relationships and children's academic and social outcomes in public school pre-kindergarten. *Journal of School Psychology, 48*(4) , 269-292. https://doi.org/10.1016/j.jsp.2010.03.002

Régner, I., Loose, F., & Dumas, F. (2009). Students' perceptions of parental and teacher academic involvement: Consequences on achievement goals. *European Journal of Psychology of Education, 24*(2), 263-277. https://doi.org/10.1007/BF03173016

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online, 8(*2), 23-74. http://www.dgps.de/fachgruppen/nethoden/mpr-online/

Selvi, H. (2018). *Sosyal bilgiler dersi 2005 ve 2018 öğretim programlarının karşılaştırılması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Sönmez, V. (1996). *Sosyal bilgiler öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık

Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu* (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık

Şad, S. N. ve Gürbüztürk, O. (2013). İlköğretim birinci kademe öğrenci velilerinin çocuklarının eğitimine katılım düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 13*(2), 993-1011.

Şahin T. F. ve Özbey S. (2009). Okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılım çalışmalarında baba katılımının yeri ve önemi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi, 11*(5), 30-39. http://dergipark.gov.tr/download/article-file/198193

Şahin, Ş. (2015). *Sosyal bilgiler dersinde performans ödevlerine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Şeker, M. (2014). Singapur sosyal bilgiler öğretim programı ve bu programın Türkiye sosyal bilgiler öğretim programı ile karşılaştırılması *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9*(2), 1417-1439. http://www.turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=6204

Tanrıöğen, A. (2006). Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi etkili vatandaş yetiştirme. A. Tanrıöğen (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* içinde (ss. 12-20). İstanbul: Arı Matbaacılık.

Taş, A. (2015). *Sosyal bilgiler ders kitabı etkinliklerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Yatağan örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.

Troncale J. M. (2011). *The role of family and community partnerships in socıal studies education: Practices of K-3 Natıonal Board Certified Teachers* (Unpublished doctoral dissertation). Alabama University, ABD.

Türe, H. (2018). *Sosyal bilgiler dersinde aile katılımına dayalı etkinliklerden yararlanma: bir eylem araştırması* (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Ünal, S. ve Ada, S. (2001). *Öğretmenlik mesleğine giriş* (2. Baskı). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *18*(3), 719-730. http://www.kefdergi.com/pdf/18_3/18_3_3.pdf

Wilder, S. (2014). Effect of parental involvement on academic achievement: A meta-synthesis, *Educational Review*, *66*(3), 377-397. doi:10.1080/00131911.2013.780009

Yakıcı, A. (2018). *Okulöncesi velilerin aile katılımını yordayan değişkenlerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak.

Yalçın, A. (2016). *Cumhuriyetten günümüze sosyal bilgiler programlarının sosyal bilgiler öğretim yaklaşımlarına göre incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Yavuzer, H. (1990). *Çocuk psikolojisi* (5.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. (2009). *İlköğretimde sosyal bilgiler öğretiminde proje yönetiminin kullanımına ilişkin sosyal bilgiler/sınıf öğretmenlerinin tutumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.

Yokuş, T. (2006). Sınıf ortamında güven. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi,* 42-44.

Yonson, D. (2016). Level of parent ınvolvement in the elementary and secondary levels. *The Normal Lights,10(*1), 182-203.

Zong X., Zhang L., & Yao M. (2018). Parental involvement and Chinese elementary students' achievement goals: The moderating role of parenting style. *Educational Studies,* *44*(3), 341–356. https://doi.org/10.1080/03055698.2017.1373634

EKLER

EK 1

T.C.
EDİRNE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 56569733-44-E.4696307 06/03/2018
Konu : Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2017/25 sayılı Genelgesi
b) Trakya Üniversitesi Rektörlüğü'nün 21/02/2018 tarihli ve 100788 sayılı yazısı.

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bölümü yüksek lisans programı öğrencisi Sefa Sanem POLAT'ın İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze bağlı Edirne İl Merkezinde bulunan Cumhuriyet İlkokulu, Fevzipaşa İlkokulu, Mithatpaşa İlkokulu, Gazi ilkokulu, Ticaret Borsası ilkokulu, Kurtuluş İlkokulu, Şükrüpaşa İlkokulu, Yüksel Yeşil İlkokulu, 75. İlkokulu, Plevne İlkokulu ve Kadripaşa İlkokulu 4. Sınıf öğretmenci velilerine yönelik uygulamak istediği **"Velilerin Sosyal Bilgiler dersinin önemine ilişkin görüşleri ile veli ve öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersine Akademik Katılımları arasındaki ilişkinin incelenmesi"** konulu tez çalışması kapsamında yer alan veri toplama araçları Anket Değerlendirme Komisyonu'nca incelenmiştir.

Makamınızca uygun görüldüğü takdirde, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bölümü yüksek lisans programı öğrencisi Sefa Sanem POLAT'a ait anket çalışmasının 31/05/2018 tarihine kadar İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze bağlı yukarıda isimleri belirtilen okullarımızın 4. Sınıf öğrenci velilerine gönüllülük esasına dayanılarak eğitim öğretimi aksatmamak kaydı ile okul müdürlükleri gözetim ve sorumluluğunda uygulanmasını olurlarınıza arz ederim.

Hakan CIRIT
İl Millî Eğitim Müdürü

O L U R
06/03/2018
Şenol Levent ELMACIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

http://edirne.meb.gov.tr/ Tel : (0284) 212 61 22 Bilgi İşlem ve Eğitim Teknolojileri Hizmetleri Bölümü
bilgiislemegitek22@meb.gov.tr Faks : (0284) 212 61 26 Bilgi için: Necat SENGÖR (Bil. İşletmeni) Dahili: 2302

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden c114-a16d-3838-9d28-3504 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2

Sayın Veli,

Bu çalışma "Velilerin Sosyal Bilgiler Dersinin Önemine İlişkin Görüşleri ile Onların ve Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersine Akademik Katılımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu yüksek lisans tezi için yapılmaktadır. Bu çalışmanın yapılabilmesi için gerekli resmi izinler alınmış olup zarfın içinde izni görebilirsiniz.

Size bu dosyada bir tane anne tarafından doldurulmak üzere, bir tane de baba tarafından doldurulmak üzere iki adet form gönderilmiştir. Lütfen, formlar anne ve baba tarafından ayrı ayrı doldurduktan sonra formların çocuğunuzla öğretmenine teslim edilmesini sağlayınız.

Sefa Sanem Polat
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

EK 3

VELİ KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Veli,

Bu anket formu bireyleri tek tek değil genel bir değerlendirme yapmak için hazırlanmıştır. Vereceğiniz cevaplar yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Hiçbir şekilde kimliğiniz açıklanmayacaktır. Çalışma bilimsel amaçlar için kullanılacağından tüm soruları içtenlikle yanıtlamanız beklenmektedir. Bu soruları yanıtlarken sizin durumunuz için en uygun olan seçeneğin önündeki kutucuğa (☐), artı (+) işareti koyunuz.

Gösterdiğiniz ilgi ve tüm yardımlarınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Sefa Sanem Polat
Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans Öğrencisi

A- KİŞİSEL BİLGİLER

1- Öğrenciye yakınlık düzeyiniz nedir?

☐ Annesiyim

☐ Babasıyım

2- Yaşınız kaçtır? Lütfen yazınız.

.....

3- Eğitim düzeyiniz nedir?

☐ Okul bitirmedi

☐ İlkokul mezunu

☐ Ortaokul mezunu

☐ Lise mezunu

☐ Üniversite ve üzeri

4- Mesleğiniz nedir? Lütfen yazınız.

.....

5- Sosyo-ekonomik düzeyinizi nasıl algılıyorsunuz?

☐ Alt

☐ Orta

☐ Üst

6- Ailedeki toplam aylık gelir düzeyiniz nedir?

☐ 1603 TL ve altı

☐ 1604 TL- 3207 TL

☐ 3208 TL- 4811 TL

☐ 4812 TL- 6415 TL

☐ 6416 TL ve üzeri

7- Kaç çocuğunuz var?

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4 çocuk ve üzeri

SOSYAL BİLGİLER DERSİNİN KAZANIMLARINA İLİŞKİN ÖNEM ÖLÇEĞİ

Sayın Veli,

Aşağıda Sosyal Bilgiler dersinde çocuğunuzdan öğrenmesi beklenen kazanımlar listelenmiştir. Siz bu kazanımların ne kadar önemli olduğunu düşünüyorsunuz? Lütfen karşılarında verilen seçenekleri göz önünde bulundurarak her bir kazanım için görüşlerinizi belirten kutucuğa (☐), artı (+) işareti koyunuz.

KAZANIMLAR	Hiç Önemli Değil	Önemli Değil	Orta Düzeyde Önemli	Önemli	Çok Önemli
1. Resmi kimlik belgesini inceleyerek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanır.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Sözlü, yazılı, görsel kaynaklar ve nesnelerden yararlanarak aile geçmişine dair soyağacı oluşturur.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan ögeleri araştırarak örnekler verir.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Geleneksel çocuk oyunlarını değişim ve süreklilik açısından günümüzdeki oyunlarla karşılaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Milli Mücadele kahramanlarının hayatlarından hareketle Milli Mücadele'nin önemini kavrar.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Çevresindeki herhangi bir yerin konumu ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Günlük yaşamında kullandığı mekânların krokisini çizer.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Yaşadığı çevredeki doğal ve beşeri unsurları ayırt eder.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Çevresinde meydana gelen hava olaylarını gözlemleyerek bulgularını resimli grafiklere aktarır.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Yaşadığı yerin coğrafi özellikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐

KAZANIMLAR	Hiç Önemli Değil	Önemli Değil	Orta Düzeyde Önemli	Önemli	Çok Önemli
15. Doğal afetlere yönelik gerekli hazırlıkları yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
16.Çevresindeki teknolojik ürünleri, kullanım alanlarına göre sınıflandırır.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
18. Teknolojik ürünlerin geçmişteki ve bugünkü kullanımlarını karşılaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
19.Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
20. Teknolojik ürünleri kendisine, başkalarına ve çevresine zarar vermeden kullanır.	☐	☐	☐	☐	☐
21.İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar.	☐	☐	☐	☐	☐
22. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanır.	☐	☐	☐	☐	☐
23. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler.	☐	☐	☐	☐	☐
24. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur.	☐	☐	☐	☐	☐
25. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.	☐	☐	☐	☐	☐
26. Çocuk olarak haklarının farkına varır.	☐	☐	☐	☐	☐
27. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır.	☐	☐	☐	☐	☐
28. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.	☐	☐	☐	☐	☐
29. Ülkesinin bağımsızlığı ile bireysel özgürlüğü arasındaki ilişkiyi açıklar.	☐	☐	☐	☐	☐
30. Dünya üzerindeki çeşitli ülkeleri tanıtır.	☐	☐	☐	☐	☐
31. Türkiye'nin komşuları ve diğer Türk Cumhuriyetleri ile olan ilişkilerini kavrar.	☐	☐	☐	☐	☐
32. Farklı ülkelere ait kültürel unsurlarla ülkemizin sahip olduğu kültürel unsurları karşılaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
33. Farklı kültürlere saygı gösterir.	☐	☐	☐	☐	☐

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ANNE-BABA VE ALGILANAN ÖĞRETMEN AKADEMİK KATILIM ÖLÇEĞİ

Sayın Veli,

Aşağıdaki her bir ifade için size en uygun gelen seçeneğin karşısındaki kutucuğa (☐), artı (+) işareti koyunuz.

İFADELER	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapıp yapmadığını takip ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Çocuğumun sosyal bilgiler dersinde elinden gelenin en iyisini yapıp yapmadığını kontrol ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarının sonuçlarını takip ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Çocuğumun sosyal bilgiler dersinde ilerleme gösterip göstermediğini kontrol ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarında zorluklarla karşılaştığında çocuğuma destek olurum.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Çocuğumu sosyal bilgiler dersinde yüksek notlar aldığında takdir ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Sosyal bilgiler dersi ile ilgili problemleri hakkında çocuğumla konuşurum.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapması için çocuğuma tavsiyelerde bulunurum.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapıp yapmadığını takip eder.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersinde elinden gelenin en iyisini yapıp yapmadığını kontrol eder.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarının sonuçlarını takip eder.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersinde ilerleme gösterip göstermediğini kontrol eder.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Öğretmeni, çocuğum sosyal bilgiler dersi ile ilgili çalışmalarda zorluklarla karşılaştığında ona destek olur.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Öğretmeni, çocuğum sosyal bilgiler dersinde yüksek notlar aldığında onu takdir eder.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Öğretmeni, çocuğumun sosyal bilgiler dersi ile ilgili problemleri hakkında onunla konuşur.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Öğretmeni, sosyal bilgiler dersi ile ilgili ev ödevlerini yapması konusunda çocuğuma tavsiyelerde bulunur.	☐	☐	☐	☐	☐